Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
MELCHIORJA WATHELETA,
predstavljeni 7. septembra 2017 [1]

Združene zadeve od C-66/16 P do C-69/16 P ter zadevi C-70/16 P in C-81/16 P

Comunidad Autónoma del País Vasco,
Itelazpi SA (C-66/16 P),
Comunidad Autónoma de Cataluña,
Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació de la Generalitat de Catalunya (CTTI) (C-67/16 P),
Navarra de Servicios y Tecnologías SA (C-68/16 P),
Cellnex Telecom SA, nekdanja Abertis Telecom SA,
Retevisión I SA (C-69/16 P)
proti
Evropski komisiji
ter
Communidad Autónoma de Galicia,
Redes de Telecommunicación Galegas Retegal SA (C-70/16 P)
proti
Evropski komisiji
in
Kraljevina Španija (C-81/16 P)
proti

Evropski komisiji

„Pritožba – Državne pomoči – Digitalna televizija – Pomoč za uvedbo digitalne prizemne televizije na oddaljenih in manj urbaniziranih območjih – Subvencija za operaterje platform digitalne prizemne televizije – Sklep o delni nezdružljivosti ukrepov pomoči z notranjim trgom – Pojem državne pomoči – Prednost – Storitev splošnega gospodarskega pomena – Opredelitev – Polje proste presoje držav članic“

Uvod

1. Comunidad Autónoma del País Vasco (avtonomna skupnost Baskija, Španija) in Itelazpi SA (C-66/16 P), Comunidad Autónoma de Cataluña (avtonomna skupnost Katalonija, Španija) in Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació de la Generalitat de Catalunya (CTTI) (C-67/16 P), Navarra de Servicios y Tecnologías SA (C-68/16 P), Cellnex Telecom SA in Retevisión I SA (C-69/16 P), Comunidad Autónoma de Galicia (avtonomna skupnost Galicija, Španija) in Redes de Telecomunicación Galegas Retegal SA (Retegal) (C-70/16 P) ter Kraljevina Španija (C-81/16 P) s pritožbami predlagajo razveljavitev sodb Splošnega sodišča Evropske unije z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (T-462/13, EU:T:2015:902), z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Cataluña in CTTI/Komisija (T-465/13, neobjavljena,

1 Jezik izvirnika: francoščina.

EU:T:2015:900), z dne 26. novembra 2015, Navarra de Servicios y Tecnologías/Komisija (T-487/13, neobjavljena, EU:T:2015:899), z dne 26. novembra 2015, Abertis Telecom in Retevisión I/Komisija (T-541/13, neobjavljena, EU:T:2015:898), z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Galicia in Retegal/Komisija (T-463/13 in T-464/13, neobjavljena, EU:T:2015:901), in z dne 26. novembra 2015, Španija/Komisija (T-461/13, EU:T:2015:891) (v nadaljevanju: vse skupaj: izpodbijane sodbe), s katerimi je to sodišče zavrnilo njihove tožbe za razglasitev ničnosti Sklepa Komisije 2014/489/EU z dne 19. junija 2013 o državni pomoči SA.28599 (C 23/10 (ex NN 36/10, ex CP 163/09)) Kraljevine Španije za uvedbo digitalne prizemne televizije na oddaljenih in manj urbaniziranih območjih (zunaj avtonomne skupnosti Kastilja in Manča) (UL 2014, L 217, str. 52, v nadaljevanju: sporni sklep).

2. V skladu z zahtevo Sodišča bodo ti sklepni predlogi osredotočeni na skupni pritožbeni razlog, ki je osrednjega pomena za vseh šest pritožb ter zahteva razlago sodbe z dne 24. julija 2003, Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415) (v nadaljevanju: sodba Altmark), in člena 106(2) PDEU.

3. Evropska komisija je namreč v točkah od 119 do 126 in 172 [2] obrazložitve spornega sklepa menila, da španski nacionalni ali regionalni organi, čeprav bi morali jasno opredeliti javno storitev ali storitev splošnega gospodarskega pomena (SSGP) in za njeno izvajanje pooblastiti določeno podjetje, kot to hkrati izhaja iz sodbe Altmark in člena 106(2) PDEU, upravljanja platforme za prizemno radiodifuzijo niso jasno opredelili kot javno storitev ali SSGP.

4. Tožeče stranke v izpodbijanih sodbah so 30. avgusta 2013 in 9. oktobra 2013 pred Splošnim sodiščem vložile tožbe, s katerimi so predlagale razglasitev ničnosti spornega sklepa. Med tožbenimi razlogi, ki so jih navedle v podporo vsaka svoji tožbi, so izpodbijale analizo Komisije iz točk od 119 do 126 in 172 [3] obrazložitve njenega sklepa. Splošno sodišče je te tožbe zavrnilo.

5. Skupni pritožbeni razlog, vključen v vseh šest pritožb, se nanaša, prvič, na natančnejšo opredelitev meja prvega pogoja iz sodbe Altmark [4] in enega od pogojev, naloženih s členom 106(2) PDEU, in sicer področja uporabe zahteve po „jasni“ opredelitvi obveznosti javne službe ali SSGP, in drugič, na vprašanje obsega sodnega nadzora, ki ga je treba opraviti v zvezi s tem.

Pravni okvir

6. Člen 14 PDEU določa:

„Brez poseganja v člen 4 Pogodbe o Evropski uniji in člene 93, 106 in 107 te pogodbe ter ob upoštevanju položaja, ki ga imajo službe splošnega gospodarskega pomena v okviru skupnih vrednot Unije, pa tudi njihove vloge pri pospeševanju socialne in teritorialne kohezije, skrbijo Unija in države članice v mejah svojih pristojnosti na področju uporabe Pogodb za to, da takšne službe delujejo na podlagi načel in pogojev, zlasti ekonomskih in finančnih, ki jim omogočajo izpolnjevanje njihovih nalog […]“

2 Glej točki 20 in 21 teh sklepnih predlogov.

3 Glej točki 20 in 21 teh sklepnih predlogov.

4 Iz točk od 89 do 93 sodbe Altmark namreč izhaja, da javne subvencije niso državne pomoči v skladu s členom 107 PDEU, če izpolnjujejo štiri kumulativne pogoje, in sicer, „prvič, *podjetje, ki prejema nadomestilo, mora dejansko izpolnjevati obveznosti javne službe, te obveznosti pa morajo biti jasno opredeljene*; drugič, merila, na podlagi katerih se izračuna nadomestilo, morajo biti določena vnaprej ter objektivno in pregledno; tretjič, nadomestilo ne sme presegati tistega, kar je nujno za kritje vseh ali dela stroškov, ki so nastali zaradi izpolnjevanja obveznosti javne službe ob upoštevanju realiziranih prejemkov in razumnega dobička za izpolnjevanje teh obveznosti; četrtič, če podjetje, ki se mu naloži izpolnjevanje obveznosti javne službe, v konkretnem primeru ni izbrano s postopkom oddaje javnega naročila, ki omogoča, da se izbere tisti ponudnik, ki lahko te storitve opravlja z najnižjimi stroški za skupnost, se mora raven potrebnega nadomestila določiti na podlagi analize stroškov, ki bi jih povprečno, dobro vodeno podjetje, ki je ustrezno opremljeno, zato da lahko zadosti zahtevam javne službe, imelo pri izpolnjevanju teh obveznosti ob upoštevanju realiziranih prejemkov in razumnega dobička zaradi izpolnjevanja teh obveznosti“.

7. Člen 106(2) PDEU določa:

„Podjetja, pooblaščena za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, oziroma podjetja, ki imajo značaj dohodkovnega monopola, ravnajo po pravilih iz Pogodb, zlasti po pravilih o konkurenci, kolikor uporaba takšnih pravil pravno ali dejansko ne ovira izvajanja posebnih nalog, ki so jim dodeljene. Razvoj trgovine ne sme biti prizadet v takšnem obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesi Unije."

8. Protokol št. 26 o storitvah splošnega pomena, ki je priloga k PEU v različici, kot izhaja iz Lizbonske pogodbe, in k PDEU (v nadaljevanju: Protokol št. 26), določa:

„[…]

Člen 1

Skupne vrednote Unije glede storitev splošnega gospodarskega pomena v smislu člena 14 [PDEU] zajemajo zlasti:

– bistveno vlogo in široko polje proste presoje nacionalnih, regionalnih in lokalnih organov pri zagotavljanju, naročanju in organiziranju storitev splošnega gospodarskega pomena, in sicer čim bolj v skladu s potrebami uporabnikov;

[…]

Člen 2

Določbe Pogodb nikakor ne vplivajo na pristojnost držav članic, da zagotavljajo, naročajo in organizirajo negospodarske storitve splošnega pomena."

9. Protokol št. 29 o sistemu javne radiotelevizije v državah članicah, ki je priloga k PEU v različici, kot izhaja iz Lizbonske pogodbe, in k PDEU (v nadaljevanju: Protokol št. 29), določa:

„[…]

Določbe Pogodb ne posegajo v pristojnost držav članic glede financiranja storitev javne radiotelevizije, če je takšno financiranje odobreno radiotelevizijskim zavodom za opravljanje javne službe, kakor jo naloži, opredeli in organizira vsaka država članica, in če ne vpliva na trgovinske pogoje in konkurenco v Uniji do te mere, da bi bilo to v nasprotju s skupnimi interesi, pri čemer je treba upoštevati zagotavljanje teh javnih storitev."

Sporni sklep

10. Te pritožbe se nanašajo na ukrepe, ki so jih španski organi sprejeli v okviru prehoda z analogne na digitalno radiodifuzijo v Španiji na celotnem španskem ozemlju, razen v Comunidad Autónoma de Castilla-La-Mancha (avtonomna skupnost Kastilja in Manča, Španija). Ta digitalizacija, ki jo je tehnično mogoče izvesti prek prizemne, satelitske in kabelske platforme ali prek internetnega dostopa do širokopasovnih povezav, omogoča učinkovitejšo uporabo radiofrekvenčnega spektra.

11. Kraljevina Španija je regulativni okvir za spodbujanje postopka prehoda z analogne na digitalno radiodifuzijo, vzpostavila z razglasitvijo med drugim Ley 10/2005 de Medidas Urgentes para el Impulso de la Televisión Digital Terrestre, de Liberalización de la Televisión por Cable y de Fomento del Pluralismo (zakon 10/2005 o nujnih ukrepih za razvoj digitalne prizemne televizije, liberalizacijo kabelske televizije in podporo pluralnosti) z dne 14. junija 2005 (BOE št. 142 z dne 15. junija 2005,

str. 20562, v nadaljevanju: zakon 10/2005) in Real Decreto 944/2005 por el que se aprueba el Plan técnico nacional de la televisión digital terrestre (kraljeva uredba 944/2005 o odobritvi nacionalnega tehničnega načrta za digitalno prizemno televizijo) z dne 29. julija 2005 (BOE št. 181 z dne 30. julija 2005, str. 27006, v nadaljevanju: kraljeva uredba 944/2005). S to kraljevo uredbo je bilo nacionalnim zasebnim oziroma javnim izdajateljem televizijskega programa naloženo, da morajo zagotoviti, da bo lahko 96 % oziroma 98 % prebivalstva prejemalo digitalno prizemno televizijo (DPT).

12. Španski organi so za izvedbo prehoda z analogne na digitalno televizijo špansko ozemlje razdelili na tri ločena območja:

– na območje I, ki vključuje 96 % španskega prebivalstva in na katerem – ker se je štelo za tržno donosno – so stroške prehoda na digitalno tehnologijo nosili javni in zasebni izdajatelji televizijskega programa;

– na območje II, ki vključuje manj urbanizirana in oddaljena območja, ki zajemajo 2,5 % španskega prebivalstva, na katerem izdajatelji televizijskega programa, ker niso imeli tržnega interesa, niso investirali v digitalizacijo, zaradi česar so španski organi vzpostavili javno financiranje;

– na območje III, ki zajema 1,5 % španskega prebivalstva, na katerem topografija izključuje DPT, tako da so se španski organi odločili za njeno zagotavljanje prek satelitske platforme.

13. Consejo de Ministros (svet ministrov, Španija) je septembra 2007 sprejel nacionalni načrt prehoda na DPT, s katerim se izvaja nacionalni tehnični načrt, določen s kraljevo uredbo 944/2005. V skladu s tem načrtom je bilo špansko ozemlje razdeljeno na 90 tehničnih projektov prehoda na digitalno tehnologijo, za vsakega od njih pa je bil določen skrajni rok za izklop analogne radiodifuzije. Cilj, zastavljen v tem programu, je bil doseči delež pokritosti španskega prebivalstva s storitvijo DPT, podoben deležu, ki ga je leta 2007 dosegala analogna televizija, to je več kot 98 % tega prebivalstva ter celotno ali skoraj celotno prebivalstvo v avtonomnih skupnostih Baskija, Katalonija in Navarra.

14. Španski organi so za dosego ciljev glede pokritja, določenih za DPT, predvideli dodelitev javnega financiranja, zlasti za podporo postopku prizemne digitalizacije na območju II in še posebej v avtonomnih skupnostih znotraj tega območja.[5]

15. Komisija je 18. maja 2009 prejela pritožbo družbe SES Astra SA, intervenientke na prvi stopnji, v zvezi z domnevnim sistemom pomoči španskih organov za prehod z analogne na digitalno televizijo na območju II. Po trditvah te stranke je bil ta ukrep nepriglašena državna pomoč, ki naj bi povzročila izkrivljanje konkurence med platformama za prizemno in satelitsko radiodifuzijo.

5 Ministerio de Industria, Turismo y Comercio (ministrstvo za industrijo, turizem in trgovino, Španija) (v nadaljevanju: MITT) je februarja 2008 sprejelo sklep, poznan kot „načrt Avanza“, katerega namen je bil izboljšati telekomunikacijsko infrastrukturo ter določiti merila in razporeditev financiranja ukrepov za razvoj informacijske družbe. Proračun, odobren s tem sklepom, je bil večinoma dodeljen za digitalizacijo televizije na območju II. Med julijem in novembrom 2008 se je ta digitalizacija izvajala prek različnih dodatkov k že veljavnim okvirnim sporazumom, ki so jih MITT in avtonomne skupnosti podpisali v okviru načrta Avanza. MITT je nato preneslo sredstva avtonomnim skupnostim, ki so preostale operativne stroške pokrile iz svojih proračunov. Španski svet ministrov je oktobra 2008 privolil v dodelitev nadaljnjih sredstev za razširitev in dokončanje pokritja z DPT v okviru projektov prehoda na digitalno tehnologijo, ki naj bi se zaključili v prvi polovici leta 2009. Ta sredstva so bila dodeljena po tem, ko je bil decembra 2008 podpisan novi okvirni sporazum med MITT in avtonomnimi skupnostmi o izvajanju nacionalnega načrta za prehod na DPT. Svet ministrov je odobril tudi merila za razdelitev sredstev za financiranje prehoda na DPT. Nato so avtonomne skupnosti začele s postopkom razširitve DPT. V ta namen so organizirale javne razpise ali pa so za to razširitev zadolžile zasebna podjetja. V nekaterih primerih so avtonomne skupnosti za navedeno razširitev pooblastile občine. V Španiji sta potekali dve vrsti javnih razpisov. Prva vrsta javnih razpisov se je nanašala na razširitev pokritosti DPT, kar je pomenilo, da je bil izbrani ponudnik zadolžen za zagotavljanje operativnega omrežja DPT. Naloge, ki jih je bilo treba izvesti v ta namen, so med drugim vključevale zasnovo in upravljanje omrežja, prenos signala, uvedbo omrežja in dobavo potrebne opreme. Druga vrsta javnih razpisov se je nanašala na dobavo telekomunikacijske opreme.

16. Komisija je z dopisom z dne 29. septembra 2010 obvestila Kraljevino Španijo, da je sprejela odločbo o začetku postopka iz člena 108(2) PDEU v zvezi z zadevnim sistemom pomoči za celotno špansko ozemlje, razen za avtonomno skupnost Kastilja in Manča, za katero je uvedla poseben postopek (v nadaljevanju: odločba o začetku postopka). Z objavo odločbe o začetku postopka v *Uradnem listu Evropske unije* 14. decembra 2010 (UL 2010, C 337, str. 17) je zainteresirane stranke pozvala k predložitvi pripomb.

17. Komisija je po prejemu pripomb španskih organov in drugih zainteresiranih strank sprejela sporni sklep, ki v izreku določa:

„Člen 1

Državna pomoč, ki je bila dodeljena operaterjem prizemne televizijske [platforme] za uporabo [uvedbo], vzdrževanje in upravljanje digitalnega prizemnega televizijskega omrežja na območju II ter jo je [Kraljevina] Španija izvajala nezakonito, saj je pri tem kršila člen 108(3) PDEU, ni združljiva z notranjim trgom, z izjemo pomoči, ki je bila dodeljena v skladu z merilom [načelom] tehnološke nevtralnosti.

Člen 2

Individualna pomoč, dodeljena v okviru sheme [sistema] iz člena 1, ne pomeni [državne] pomoči, če je takrat, ko je bila dodeljena, izpolnjevala pogoje iz uredbe, ki je bila sprejeta v skladu s členom 2 Uredbe Sveta (ES) št. 994/98 [z dne 7. maja 1998 o uporabi členov 92 in 93 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za določene vrste horizontalne državne pomoči (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 312) in se je uporabljala takrat, ko je bila pomoč dodeljena].

Člen 3

[Kraljevina] Španija nezdružljivo pomoč, dodeljeno na podlagi sheme [sistema] iz člena 1, izterja od operaterjev digitalne prizemne televizije ne glede na to, ali so pomoč prejeli neposredno ali posredno.

[…]

Člen 4

Izterjava pomoči, dodeljene na podlagi sheme [sistema] iz člena 1, je takojšnja in učinkovita.

[…]

Člen 5

Ta sklep je naslovljen na Kraljevino Španijo.“

18. Komisija je v obrazložitvi spornega sklepa[6] menila, da je treba zadevni ukrep šteti za državno pomoč v smislu člena 107(1) PDEU.[7] Menila je, da so bili operaterji platforme DPT neposredni upravičenci do pomoči,[8] omrežni operaterji, ki so sodelovali na javnih razpisih za razširitev pokritosti DPT, pa posredni upravičenci do pomoči.[9] V zvezi s tem je zlasti menila, da je bila prednost, ki jo je ta ukrep dal zadnjenavedenim operaterjem, selektivna, saj je tak ukrep koristil le sektorju radiodifuzije, znotraj tega sektorja pa je zadeval samo podjetja, dejavna na trgu prizemne platforme.[10]

19. Po navedbah iz spornega sklepa so španski organi kot najboljši in edini primer, da državna pomoč v skladu z merili, ki jih je Sodišče določilo v sodbi Altmark, ni obstajala, navedli primer avtonomne skupnost Baskija (Španija), v kateri je digitalizacijo izvedlo javno podjetje Itelazpi.[11] Vendar je Komisija kljub temu menila, da prvi pogoj iz navedene sodbe, v skladu s katerim mora upravičeno podjetje dejansko opravljati obveznosti javne službe in morajo biti te obveznosti jasno opredeljene, ni bil izpolnjen.[12] Poleg tega je menila tudi, da se ni mogoče sklicevati niti na izjemo, določeno v členu 106(2) PDEU.[13]

20. V zvezi s tem je v točkah od 119 do 126 obrazložitve spornega sklepa, naslovljenih „Prvi pogoj iz sodbe Altmark: jasna opredelitev in dodelitev obveznosti opravljanja javne službe“, navedeno:

„(119) Špansko pravo upravljanja prizemnega omrežja ne priznava kot javno storitev. V [Ley General de Telecomunicaciones (splošni zakon o telekomunikacijah] iz leta 1998[14] je navedeno, da so telekomunikacijske storitve, vključno z upravljanjem podpornih radiotelevizijskih omrežij, storitve splošnega gospodarskega pomena, vendar nimajo statusa javnih storitev, saj je ta rezerviran le za omejeno število telekomunikacijskih storitev[15]. V sedanjem [Splošnem] zakonu o telekomunikacijah[16] je ta uvrstitev ohranjena. Storitve prenosa v zvezi s televizijsko radiodifuzijo, npr. prenos signalov skozi telekomunikacijska omrežja, se štejejo za telekomunikacijske storitve in so tako storitve splošnega pomena, ne pa tudi javne storitve.[17]

(120) V vsakem primeru so določbe zakona o telekomunikacijah tehnološko nevtralne. V členu 1 zakona so telekomunikacije opredeljene kot izkoriščanje omrežij ter zagotavljanje elektronskih komunikacijskih storitev in z njimi povezanih objektov. Telekomunikacije pomenijo prenos signalov skozi katero koli telekomunikacijsko omrežje in ne zlasti skozi prizemno omrežje.[18] Poleg tega je v členu 3 zakona opredeljeno, da je eden od ciljev zakona čim bolj spodbujati tehnološko nevtralnost ureditve.

(121) Čeprav je v zakonu, ki je bil veljaven in se je uporabljal ob prenosu sredstev Itelazpiju, javna radiodifuzija opredeljena kot javna storitev, te opredelitve po mnenju Komisije ni mogoče razširiti na upravljanje določene podporne platforme. Poleg tega v primeru več platform prenosa

6 Ta opis spornega sklepa ni izčrpen. Z njim želim le povzeti odlomke spornega sklepa, pomembne za skupni pritožbeni razlog, ki se uveljavlja z obravnavanimi pritožbami.

7 Glej točko 94 obrazložitve spornega sklepa.

8 Glej točke od 100 do 108 obrazložitve spornega sklepa.

9 Glej točke od 109 do 122 obrazložitve spornega sklepa.

10 Glej točko 113 obrazložitve spornega sklepa.

11 Glej točko 114 obrazložitve spornega sklepa.

12 Glej točke od 119 do 126 obrazložitve spornega sklepa in točko 20 teh sklepnih predlogov.

13 Glej točko 172 obrazložitve spornega sklepa in točko 21 teh sklepnih predlogov.

14 „Splošni zakon 11/1998 […] o telekomunikacijah [z dne 24. aprila 1998]“.

15 „Med drugim storitve, povezane z javno obrambo, civilno zaščito in upravljanjem telefonskega omrežja.“

16 „Splošni zakon 32/2003 […] o telekomunikacijah [z dne 3. novembra 2003]“.

17 „V členu 2(1) zakona je navedeno: ‚Telekomunikacijske storitve so storitve splošnega pomena, ki se zagotavljajo na podlagi pravil o svobodni konkurenci.‘“

18 „V Prilogi II k [splošnemu zakonu 32/2003 […] o telekomunikacijah z dne z dne 3. novembra 2003] sta navedeni natančni in tehnološko nevtralni opredelitvi ‚telekomunikacij‘ in ‚elektronskega komunikacijskega omrežja‘.“

ene od njih ni mogoče šteti za ‚temeljno' platformo za prenos signalov. Zato bi bila očitna napaka, če bi bilo v španski zakonodaji določeno, da je uporaba določene platforme za prenos signalov javna storitev.

(122) Zato je Komisija odločila, da upravljanje prizemnih omrežij na podlagi španske zakonodaje ne pomeni javne storitve.

(123) Baskovski organi trdijo, da je naloga zagotavljanja te storitve splošnega gospodarskega pomena, ki je bila dodeljena Itelazpiju, izrecno opredeljena v konvencijah, ki so bile podpisane med baskovsko vlado, [Euskadiko Udalen Elkartea, Asociación de Municipios Vascos, EUDEL (združenje baskovskih mestnih svetov, EUDEL)] in tremi regionalnimi baskovskimi sveti.

(124) V konvencijah baskovska uprava priznava, da vrednote, kot sta splošni dostop do informacij in pluralnost informacij, zahtevajo splošno dostopnost nekodirane televizije, ter se zavezuje, da bo zaščitila te vrednote z razširitvijo pokritja z državnimi multipleksi.[19] Vendar v nobeni določbi konvencij ni dejansko izpostavljeno, da bi se upravljanje prizemnega omrežja štelo za javno storitev. Zato Komisija meni, da besedilo konvencij ne zadostuje za jasno opredelitev področja uporabe zagotavljanja javnih storitev in na podlagi tega ni mogoče trditi, da je prenos prek prizemnega omrežja javna storitev.

(125) Posledično ni bilo ugotovljeno, da je prvi pogoj iz sodbe Altmark izpolnjen.

(126) Merila iz sodbe Altmark so kumulativna, tj. da ukrep ne pomeni državne pomoči, morajo biti izpolnjena vsa merila. Ker prvo merilo ni bilo izpolnjeno, financiranje, ki so ga Itelazpiju dodelili organi Baskije, ne pomeni nadomestila za zagotavljanje storitve splošnega gospodarskega pomena."

21. Točka 172 obrazložitve spornega sklepa, naslovljena „Člen 106(2) PDEU", določa:

„Na izvzetje [izjemo] iz člena 106(2), ki se lahko uporabi za državno nadomestilo za stroške zagotavljanja javne storitve, se ni mogoče sklicevati niti v tem primeru na splošno niti v konkretnem primeru Baskije. Komisija meni, da morajo nacionalni (ali regionalni) organi jasno opredeliti SSGP in za njeno izvajanje pooblastiti posebno podjetje. Kot je ocenjeno v točkah od 119 do 122, Komisija meni, da španski in baskovski organi niso jasno opredelili upravljanja prizemne platforme kot javne storitve."

Izpodbijane sodbe

22. V zadevah, v katerih je Splošno sodišče izreklo sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (T-462/13, EU:T:2015:902), z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Cataluña in CTTI/Komisija (T-465/13, neobjavljena, EU:T:2015:900), in z dne 26. novembra 2015, Abertis Telecom in Retevisión I/Komisija (T-541/13, neobjavljena, EU:T:2015:898), so tožeče stranke navedle tožbeni razlog v zvezi s kršitvijo člena 107(1) PDEU, ker naj bi Komisija napačno ugotovila obstoj državne pomoči.

23. Splošno sodišče je ta tožbeni razlog zavrnilo kot neutemeljen.

24. Splošno sodišče je zlasti zavrnilo utemeljitev tožečih strank, da spornega ukrepa ni bilo mogoče opredeliti kot državno pomoč v smislu člena 107(1) PDEU, ker upravičencem ni bila podeljena gospodarska prednost, saj so bili izpolnjeni pogoji iz sodbe Altmark.

19 „Uvodni izjavi 6 in 7 ter člen 5 konvencij."

25. V zadevi, v kateri je bila izrečena sodba Splošnega sodišče z dne 26. novembra 2015, Navarra de Servicios y Tecnologías/Komisija (T-487/13, neobjavljena, EU:T:2015:899), je tožeča stranka podredno navedla tožbeni razlog v zvezi s kršitvijo člena 106(2) PDEU in Protokola št. 29.

26. Splošno sodišče je ta tožbeni razlog zavrnilo kot neutemeljen.

27. V teh štirih zadevah je Splošno sodišče med drugim razsodilo, da Komisija ni storila napake s tem, da je glede na to, da zadevna storitev ni jasno in natančno opredeljena kot javna storitev, štela, da prvo merilo sodbe Altmark ni bilo izpolnjeno. [20]

28. Poleg tega je Splošno sodišče v zadevi, v kateri je izreklo sodbo z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Galicia in Retegal/Komisija (T-463/13 in T-464/13, neobjavljena, EU:T:2015:901), zavrnilo podredni tožbeni razlog v zvezi s kršitvijo člena 106(2) PDEU. Pri tem je zlasti menilo, da tožeči stranki nista dokazali, da je Komisija napačno menila, da ni izpolnjen prvi pogoj iz sodbe Altmark, ker storitev upravljanja prizemnega omrežja ni bila jasno opredeljena kot javna storitev. [21]

29. Nazadnje, Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je izreklo sodbo z dne 26. novembra 2015, Španija/Komisija (T-461/13, EU:T:2015:891), zavrnilo tožbeni razlog v zvezi s kršitvijo člena 107(1) PDEU. Kraljevina Španija je s tem tožbenim razlogom zlasti trdila, da je zadevni ukrep SSGP in da je izpolnjen prvi pogoj iz sodbe Altmark. Splošno sodišče je v točki 75 sodbe z dne 26. novembra 2015, Španija/Komisija (T-461/13, EU:T:2015:891), menilo, da Komisija ni storila napake, ker je glede na to, da storitev upravljanja prizemnega omrežja ni bila jasno opredeljena kot javna storitev, štela, da prvo merilo iz sodbe Altmark ni izpolnjeno.

Postopek pred Sodiščem

30. Z odločbo Sodišča z dne 28. marca 2017 so bile zadeve Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (C-66/16 P), Comunidad Autónoma de Cataluña in CTTI/Komisija (C-67/16 P), Navarra de Servicios y Tecnologías/Komisija (C-68/16 P) ter Cellnex Telecom in Retevisión I/Komisija (C-69/16 P) združene za ustni postopek in izdajo sodbe.

31. V teh zadevah so pisna stališča predložili avtonomna skupnost Baskija in družba Itelazpi, avtonomna skupnost Katalonija in CTTI, družbe Navarra de Servicios y Tecnologías, Cellnex Telecom, Retevisión I, SES Astra ter Komisija.

32. Poleg tega so v zadevi C-70/16 P pisna stališča predložili avtonomna skupnost Galicija, družbi Retegal in SES Astra ter Komisija. Nazadnje, v zadevi C-81/16 P sta pisna stališča predložili Kraljevina Španija in Komisija.

33. Sodišče je ob koncu tega pisnega dela postopka menilo, da ima v skladu s členom 76(2) Poslovnika Sodišča v zvezi s šestimi pritožbami na voljo dovolj informacij, da lahko o zadevi odloči brez obravnave.

20 Sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (T-462/13, EU:T:2015:902, točka 79), z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Cataluña in CTTI/Komisija (T-465/13, neobjavljena, EU:T:2015:900, točka 80), z dne 26. novembra 2015, Navarra de Servicios y Tecnologías/Komisija (T-487/13, neobjavljena, EU:T:2015:899, točka 119), in z dne 26. novembra 2015, Abertis Telecom in Retevisión I/Komisija (T-541/13, neobjavljena, EU:T:2015:898, točka 110).

21 Glej opombo 4 k tem sklepnim predlogom.

Trditve strank

Združene zadeve od C-66/16 P do C-69/16 P[22]

34. Te pritožbe temeljijo na samo enem pritožbenem razlogu, razdeljenem na šest delov. Kot sem navedel v točki 2 teh sklepnih predlogov, se bom v sklepnih predlogih osredotočil na prvi in drugi del edinega pritožbenega razloga.

35. S prvim delom edinega pritožbenega razloga pritožnice trdijo, da je Splošno sodišče napačno uporabilo sodno prakso Sodišča in Splošnega sodišča, v skladu s katero lahko Komisija podvomi o načinu, kako je država članica opredelila SSGP, samo v primeru očitne napake.[23]

36. Pritožnice trdijo, da se je Splošno sodišče za potrditev presoje Komisije oprlo le na to, da španski organi zadevne storitve niso dovolj „jasno in natančno“ opredelili kot SSGP, ni pa ob tem menilo, da je bila taka opredelitev „očitno napačna“. Nasprotno, Splošno sodišče naj ne bi izpodbijalo tega, da trg ni deloval, niti tega, da bi bilo zadevno storitev mogoče opredeliti kot SSGP.

37. S tem naj bi Splošno sodišče očitno preseglo mejo nadzora nad očitno napako, kot je določena s členi 14, 106(2) in 107(1) PDEU ter Protokolom št. 26.

38. Komisija meni, da je prvi del edinega pritožbenega razloga brezpredmeten in da vsekakor ni utemeljen.

39. Pri tem opozarja, da se v skladu s sodbo Altmark zahteva, da javni organi zadevnemu gospodarskemu subjektu dodelijo nalogo SSGP z oblastvenim aktom, ki jasno opredeljuje zadevne obveznosti.[24] V obravnavani zadevi naj bi Splošno sodišče na podlagi aktov, ki so mu bili predloženi, sklenilo, da upravljanje omrežja DPT na območju II v nobenem od teh aktov ni opredeljeno kot SSGP niti na nacionalni niti na regionalni ravni.

40. Tako Komisija trdi, da je moralo Splošno sodišče, preden se je lotilo obravnave vprašanja (ne)obstoja očitne napake pri opredelitvi in dodelitvi SSGP, določiti, ali je obstajal oblastveni akt (ali več takih aktov), na podlagi katerega (ali katerih) je bila gospodarskemu subjektu dodeljena naloga SSGP, takega akta pa naj v obravnavani zadevi ne bi bilo. Splošnemu sodišču naj zato ne bi bilo mogoče očitati, da je napačno uporabilo merilo očitne napake, saj je zgolj preverilo, ali so izpolnjeni minimalni pogoji, ki so v zvezi s tem določeni v sodni praksi.

41. Družba SES Astra meni, da prvi del pritožbenega razloga ni dopusten in da vsekakor ni utemeljen.

42. Z navedenim prvim delom pritožbenega razloga naj bi namreč pritožnice dejansko izpodbijale le presojo dejstev, ki jo je opravilo Splošno sodišče, ta pa ne more biti predmet pritožbe. Po mnenju družbe SES Astra je vprašanje, ali je prvi pogoj iz sodbe Altmark izpolnjen, vprašanje dejanskega stanja, o katerem mora odločiti Splošno sodišče, Sodišče pa je pristojno zgolj za to, da v takem primeru

22 Zadeva C-66/16 P Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi, SA, zadeva C-67/16 P, Comunidad Autónoma de Cataluña in Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació de la Generalitat de Catalunya (CTTI), zadeva C-68/16 P, Navarra de Servicios y Tecnologías, ter zadeva C-69/16 P, Cellnex Telecom SA, in Retevisión I SA.

23 Glej zlasti sklep z dne 11. februarja 2015, Orange/Komisija (C-621/13 P, neobjavljen, EU:C:2015:114), ter sodbi z dne 15. junija 2005, Olsen/Komisija (T-17/02, EU:T:2005:218, točka 216), in z dne 12. februarja 2008, BUPA in drugi/Komisija (T-289/03, EU:T:2008:29, točke od 166 do 169).

24 Sodbi z dne 11. julija 2014, DTS Distribuidora de Televisión Digital/Komisija (T-533/10, EU:T:2014:629, točka 117), in z dne 16. julija 2014, Zweckverband Tierkörperbeseitigung/Komisija (T-309/12, neobjavljena, EU:T:2014:676, točka 170).

odloči, ali Splošno sodišče ni izkrivilo besedila zadevnih nacionalnih določb, ali ni prišlo do ugotovitev, ki so očitno v nasprotju z njihovo vsebino, in ali ni, da bi ugotovilo vsebino zadevne nacionalne zakonodaje, pri preizkusu vseh elementov kateremu od njih pripisalo pomen, ki mu v razmerju do drugih elementov ne pripada.[25]

43. Z drugim delom edinega pritožbenega razloga pritožnice trdijo, da zadevne sodbe niso dosledne, saj je Splošno sodišče v njih menilo, da mora biti odločitev za točno določeno tehnologijo – da lahko spada v široko diskrecijsko pravico, priznano državam članicam – vključena v opredelitev SSGP,[26] po drugi strani pa je menilo, da španski organi z opredelitvijo storitve upravljanja DPT kot SSGP ne bi bili smeli diskriminirati preostalih platform.[27]

44. Vsekakor pa pritožnice menijo, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker je menilo, da zadevna opredelitev SSGP ni dovolj jasna in natančna, ker v njej ni navedena točno določena tehnologija. Široka diskrecijska pravica, ki naj bi bila s Pogodbama podeljena državam članicam, naj bi tem namreč omogočala ne le „opredelitev“ SSGP, ampak tudi „zagotavljanje, naročanje in organiziranje“ teh storitev, kar naj bi Splošno sodišče izrecno navedlo tudi v zadevnih sodbah.[28] Ta pravica naj bi izhajala iz Protokola št. 26, Protokola št. 29 ter sodne prakse Sodišča in Splošnega sodišča.[29]

45. Pritožnice menijo, da se lahko države članice ne le odločijo, da v opredelitev SSGP vključijo način opravljanja te storitve, ampak da jo lahko tudi zagotavljajo in organizirajo v skladu s pravili, za katera menijo, da so primerna, ne da bi lahko Komisija to odločitev izpodbijala. Tako naj bi Splošno sodišče, ker je diskrecijsko pravico držav članic omejilo zgolj na opredelitev SSGP, napačno uporabilo pravo. V zvezi s tem naj bi Splošno sodišče poleg tega tudi menilo, da je bilo v spornem sklepu napačno uporabljeno pravo, ker se je v njem štelo, da organi zadevne države članice z vključitvijo prizemne tehnologije v opredelitev SSGP vsekakor storijo očitno napako pri presoji.

46. Zato pritožnice trdijo, da bi moralo Splošno sodišče od Komisije zahtevati, naj na prvem mestu preuči, ali je država članica storila očitno napako pri opredelitvi zadevne SSGP, in sicer ne glede na to, kako je treba odgovoriti na vprašanje, ali so bila v tej opredelitvi izrecno navedena konkretna pravila opravljanja te storitve. Na drugem mestu, preučiti bi bilo treba, ali je ta država članica, ker je izbrala konkretno obliko zagotavljanja navedene storitve – v obravnavani zadevi prizemno tehnologijo – storila očitno napako.

25 Sodba z dne 5. julija 2011, Edwin/UUNT (C-263/09 P, EU:C:2011:452, točka 53).

26 Sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (T-462/13, EU:T:2015:902, točke 54, 55, 58, 62, 75, 77 in 78); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Cataluña in CTTI/Komisija (T-465/13, neobjavljena, EU:T:2015:900, točke 54, 55, 58, 62, 75, 77 in 78), z dne 26. novembra 2015; Navarra de Servicios y Tecnologías/Komisija (T-487/13, neobjavljena, EU:T:2015:899, točke od 89 do 119), in z dne 26. novembra 2015, Abertis Telecom in Retevisión I/Komisija (T-541/13, neobjavljena, EU:T:2015:898, točke 83, 84, 87 in 109).

27 Sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (T-462/13, EU:T:2015:902, točka 77); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Cataluña in CTTI/Komisija (T-465/13, neobjavljena, EU:T:2015:900, točka 78), in z dne 26. novembra 2015, Abertis Telecom in Retevisión I/Komisija (T-541/13, neobjavljena, EU:T:2015:898, točka 105).

28 Sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (T-462/13, EU:T:2015:902, točka 50); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Cataluña in CTTI/Komisija (T-465/13, neobjavljena, EU:T:2015:900, točka 50); z dne 26. novembra 2015, Navarra de Servicios y Tecnologías/Komisija (T-487/13, neobjavljena, EU:T:2015:899, točka 97), in z dne 26. novembra 2015, Abertis Telecom in Retevisión I/Komisija (T-541/13, neobjavljena, EU:T:2015:898, točka 79).

29 Kar zadeva sodno prakso Sodišča, pritožnice navajajo zlasti sodbe z dne 23. oktobra 1997, Komisija/Nizozemska (C-157/94, EU:C:1997:499, točke od 54 do 65); z dne 23. oktobra 1997, Komisija/Francija (C-159/94, EU:C:1997:501, točke od 101 do 108); z dne 21. septembra 1999, Brentjens' (od C-115/97 do C-117/97, EU:C:1999:434, točka 104), in z dne 20. aprila 2010, Federutility in drugi (C-265/08, EU:C:2010:205, točka 29).

47. Komisija meni, da je trditev, na kateri temelji navedeni drugi del pritožbenega razloga, brezpredmetna, saj je v nasprotju z ugotovitvijo Splošnega sodišča, da se španski organi niso mogli sklicevati na obstoj SSGP, ker ni obstajal dodelitveni akt v skladu s pravom Unije, s katerim bi bila nekaterim podjetjem dodeljena naloga zagotavljanja storitve upravljanja omrežja DPT na območju II.[30]

48. Poleg tega Komisija meni, da je široka diskrecijska pravica držav članic v zvezi s tem, kaj štejejo za SSGP, omejena z obveznostjo upoštevanja splošnih načel prava Unije[31] in merila sorazmernosti[32]. Kot naj bi pravilno odločilo Splošno sodišče,[33] naj ta pristojnost ne bi bila neomejena in naj je ne bi bilo mogoče izvajati samovoljno samo za to, da bi se določen sektor, na primer sektor telekomunikacij, izognil uporabi pravil o konkurenci.[34]

49. Tudi družba SES Astra meni, da je drugi del pritožbenega razloga brezpredmeten, saj v nacionalni zakonodaji zagotavljanje prizemne platforme na območju II ni jasno opredeljeno kot SSGP. Poleg tega ta del pritožbenega razloga, ker naj bi se z njim izpodbijale ugotovitve Splošnega sodišča v zvezi z dejstvi, tudi naj ne bi bil dopusten.

50. *Podredno*, družba SES Astra trdi, da pritožnice – ker trdijo, da se je Splošno sodišče omejilo na to, da je državam članicam priznalo polje proste presoje zgolj v zvezi z opredelitvijo SSGP, ne pa v zvezi z njenim zagotavljanjem, naročanjem in organiziranjem – napačno razlagajo zadevne sodbe.[35] Poleg tega naj sodne prakse, na katero se sklicujejo pritožnice za utemeljitev polja proste presoje držav članic za organiziranje SSGP,[36] v obravnavani zadevi ne bi bilo mogoče upoštevati. Nazadnje, družba SES Astra trdi, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča široko polje proste presoje držav članic omejeno z upoštevanjem splošnih načel prava Unije.[37] Tako bi se morale države članice ob odločitvi, da v opredelitev SSGP vključijo točno določeno tehnologijo, prepričati o upoštevanju teh načel, še zlasti – kot naj bi menilo Splošno sodišče –[38] načela tehnološke nevtralnosti.

Zadeva C-70/16 P, Communidad Autónoma de Galicia in Redes de Telecommunicación Galegas Retegal SA proti Evropski Komisiji

51. Ta pritožba temelji na štirih pritožbenih razlogih. Kot sem navedel v točki 2 teh sklepnih predlogov, se bom v sklepnih predlogih osredotočil na prvi in drugi del četrtega pritožbenega razloga.

30 Sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (T-462/13, EU:T:2015:902, točke 54, 55, 58 in 59); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Cataluña in CTTI/Komisija (T-465/13, neobjavljena, EU:T:2015:900, točke 54, 55, 58 in 59); z dne 26. novembra 2015, Navarra de Servicios y Tecnologías/Komisija (T-487/13, neobjavljena, EU:T:2015:899, točke 101, 102 in 105), in z dne 26. novembra 2015, Abertis Telecom in Retevisión I/Komisija (T-541/13, neobjavljena, EU:T:2015:898, točke 83, 84, 87 in 88).

31 Sodba z dne 20. aprila 2010, Federutility in drugi (C-265/08, EU:C:2010:205, točka 33).

32 Sodba z dne 21. decembra 2011, ENEL (C-242/10, EU:C:2011:861, točki 50 in 55).

33 Sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (T-462/13, EU:T:2015:902, točka 51); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Cataluña in CTTI/Komisija (T-465/13, neobjavljena, EU:T:2015:900, točka 51); z dne 26. novembra 2015, Navarra de Servicios y Tecnologías/Komisija (T-487/13, neobjavljena, EU:T:2015:899, točka 98), in z dne 26. novembra 2015, Abertis Telecom in Retevisión I/Komisija (T-541/13, neobjavljena, EU:T:2015:898, točka 80).

34 Sodba z dne 12. februarja 2008, BUPA in drugi/Komisija (T-289/03, EU:T:2008:29, točka 168).

35 Sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (T-462/13, EU:T:2015:902, točka 50); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Cataluña in CTTI/Komisija (T-465/13, neobjavljena, EU:T:2015:900, točka 50); z dne 26. novembra 2015, Navarra de Servicios y Tecnologías/Komisija (T-487/13, neobjavljena, EU:T:2015:899, točka 97), in z dne 26. novembra 2015, Abertis Telecom in Retevisión I/Komisija (T-541/13, neobjavljena, EU:T:2015:898, točka 79).

36 Sodbe z dne 23. oktobra 1997, Komisija/Nizozemska (C-157/94, EU:C:1997:499, točka 58 in naslednje), z dne 23. oktobra 1997, Komisija/Italija (C-158/94, EU:C:1997:500, točka 54 in naslednje), in z dne 23. oktobra 1997, Komisija/Francija (C-159/94, EU:C:1997:501, točka 101 in naslednje).

37 Sodbi z dne 20. aprila 2010, Federutility in drugi (C-265/08, EU:C:2010:205, točka 29), in z dne 21. decembra 2011, ENEL (C-242/10, EU:C:2011:861, točki 50 in 55).

38 Sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (T-462/13, EU:T:2015:902, točka 77); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Cataluña in CTTI/Komisija (T-465/13, neobjavljena, EU:T:2015:900, točka 78), in z dne 26. novembra 2015, Abertis Telecom in Retevisión I/Komisija (T-541/13, neobjavljena, EU:T:2015:898, točka 105).

52. Prvi del četrtega pritožbenega razloga se nanaša na napačno uporabo prava, ker naj ne bi bila upoštevana diskrecijska pravica, ki jo imajo države članice pri opredelitvi SSGP.

53. Pritožnici v zvezi s tem trdita, da se je Splošno sodišče omejilo na to, da je že načelno izključilo možnost, da bi bilo lahko upravljanje prizemnega omrežja digitalne televizije opredeljeno kot javna storitev. Menita, da Splošno sodišče ni analiziralo dvanajste dodatne določbe kraljeve uredbe 944/2005, da bi na podlagi tega ugotovilo, ali so izpolnjeni pogoji iz sodbe Altmark za to, da se podporna storitev na območju II opredeli kot javna storitev. Pritožnici navajata, da lahko ozemeljske uprave na podlagi kraljeve uredbe 944/2005 opravljajo navedeno dejavnost, ki bi jim bila sicer prepovedana. S to nacionalno določbo naj bi bilo dokončno podeljeno resnično javno pooblastilo za zagotavljanje javne storitve. Ob tem navajata, da je bila naloga opravljanja javne storitve pozneje konkretno določena v zaporednih aktih, in sicer „prek (i) okvirne konvencije o partnerstvu in njenega poznejšega dodatka, sklenjenega med splošno državno upravo in avtonomno skupnostjo Galicija v okviru postopka digitalizacije, ter (ii) sporazumov o sodelovanju, podpisanih med avtonomno skupnostjo Galicija in različnimi občinami na območju II […]“.

54. Pritožnici trdita, da je storitev, kot je bila zasnovana in kot se zagotavlja v skladu s pogoji, določenimi z dvanajsto dodatno določbo kraljeve uredbe 944/2005 in v sporazumih o sodelovanju med upravami, javna storitev, katere zagotavljanje je pridržano za javne ozemeljske uprave na območju II in ki je zato na ravni Unije SSGP. Po njunih trditvah je z uradnimi akti naloga javne službe dodeljena občinam v partnerstvu z avtonomno skupnostjo. Pri tem navajata, da z intervencijo galicijskih javnih organov ni bilo ustvarjeno omrežje, ki bi ga bilo mogoče upravljati komercialno, niti se ni upravljalo tako ustvarjeno omrežje, ampak je bilo omrežje obstoječih analognih centrov, ki so pripadali občinam, prilagojeno tako, da so te lahko svojim prebivalcem še naprej zagotavljale podporno storitev za televizijski signal pod pogoji, določenimi z dvanajsto dodatno določbo kraljeve uredbe 944/2005.

55. Pritožnici v zvezi z vprašanjem, ali so bile obveznosti javne službe opredeljene v uradnih aktih, navajata, da je v dvanajsti dodatni določbi kraljeve uredbe 944/2005 pojasnjeno, da je storitev, katere zagotavljanje je dodeljeno ozemeljskim upravam, „razširjanje storitve digitalne prizemne televizije prebivalcem zadevnega ozemlja“. Dodajata, da ob upoštevanju uradnih aktov, s katerimi je tem upravam dodeljena naloga opravljanja javne storitve, ni nobenega dvoma, da je ta naloga zavezujoča in univerzalna.

56. Pritožnici poudarjata, da imajo v skladu z ustaljeno sodno prakso države članice široko diskrecijsko pravico pri opredelitvi, kaj štejejo za SSGP, to opredelitev pa lahko Komisija izpodbija, le če gre za „očitno napako“.[39] Menita, da mora obseg nadzora, ki ga izvaja Splošno sodišče nad presojami Komisije, nujno upoštevati to omejitev. Vendar se mora nadzor nanašati na izpolnjevanje določenih minimalnih meril glede obstoja oblastvenega akta, s katerim je zadevnemu gospodarskemu subjektu dodeljena naloga SSGP,[40] ter glede univerzalne in zavezujoče narave te naloge.[41]

57. Pritožnici menita, da je Splošno sodišče preseglo meje tega nadzora in da so bile storjene očitne napake, zaradi katerih je to sklenilo, da oblastveni akt, s katerim bi bila dodeljena naloga opravljanja javne storitve, ne obstaja. Splošno sodišče naj tako ne bi upoštevalo diskrecijske pravice in polja proste presoje, ki ju imajo države članice za opredelitev SSGP.

39 Sodba z dne 7. novembra 2012, CBI/Komisija (T-137/10, EU:T:2012:584).

40 Sodbi z dne 7. novembra 2012, CBI/Komisija (T-137/10, EU:T:2012:584, točki 100 in 101), in z dne 12. februarja 2008, BUPA in drugi/Komisija (T-289/03, EU:T:2008:29, točka 181 in navedena sodna praksa).

41 Sodbi z dne 7. novembra 2012, CBI/Komisija (T-137/10, EU:T:2012:584, točka 101), in z dne 12. februarja 2008, BUPA in drugi/Komisija (T-289/03, EU:T:2008:29, točka 172 in navedena sodna praksa).

58. Pritožnici navajata tudi, da je besedna zveza „široko polje proste presoje nacionalnih, regionalnih in lokalnih organov pri zagotavljanju, naročanju in organiziranju“ teh storitev formulacija iz Protokola št. 26, ki jo je Splošno sodišče tudi samo povzelo v točki 95 sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Galicia in Retegal/Komisija (T-463/13 in T-464/13, neobjavljena, EU:T:2015:901).

59. Pritožnici menita, da diskrecijska pravica, ki se s Pogodbo priznava državam članicam, vključuje tako pristojnost za „opredelitev“ kot tudi pristojnost za „zagotavljanje, naročanje in organiziranje“ navedenih storitev, kar pomeni, da je nacionalnim organom hkrati dovoljeno, da izberejo način zagotavljanja storitve, med drugim tako, da izberejo določeno podporno platformo in se torej veljavno odločijo za javno intervencijo galicijskih regionalnih in lokalnih organov. V zvezi s tem menita, da je bila v točki 95 obravnavane sodbe zadevna diskrecijska pravica priznana zgolj formalno, saj je Splošno sodišče v obravnavani zadevi ni konkretno uporabilo v obsegu, ki ga za to diskrecijsko pravico določa Pogodba, ampak jo je izkrivilo, vsebinsko izpraznilo in je ni upoštevalo.

60. Komisija v zvezi s prvim delom četrtega pritožbenega razloga zlasti trdi, da pritožnici ne izpodbijata ugotovitve Splošnega sodišča iz točke 110 sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Galicia in Retegal/Komisija (T-463/13 in T-464/13, neobjavljena, EU:T:2015:901), da „nista mogli določiti, katere obveznosti javne službe se naložijo upravljavcem omrežij DPT, bodisi s španskim zakonom bodisi s pogodbami o upravljanju, poleg tega pa o tem nista predložili dokaza“. Komisija meni, da bi ta ugotovitev (ki se v pritožbi ne graja in vsebuje presojo vrednosti dokazov) že sama po sebi zadostovala za to, da se izključi izpolnitev prvega pogoja iz sodbe Altmark, torej pogoja, ki mora biti izpolnjen tudi za uporabo člena 106(2) PDEU.

61. Družba SES Astra trdi, da je prvi del četrtega pritožbenega razloga brezpredmeten, saj z nacionalno zakonodajo zadevna storitev ni jasno opredeljena kot SSGP, zato vprašanja diskrecijske pravice, podeljene državam članicam, ni mogoče upoštevati. Poleg tega naj bi pritožnici s svojimi trditvami dejansko izpodbijali presoje dejstev, ki jih je opravilo Splošno sodišče v zvezi s prvim pogojem iz sodbe Altmark, zato naj v fazi pritožbe ne bi bile dopustne.

62. Podredno, če bi Sodišče odločilo, da je prvi del pritožbenega razloga dopusten, kar pa naj ne bi držalo, družba SES Astra meni, da ta ni utemeljen, saj je Splošno sodišče državam članicam priznalo polje proste presoje ne le pri opredelitvi SSGP, ampak tudi v zvezi z zagotavljanjem, naročanjem in organiziranjem teh storitev.[42] Tako naj bi se s prvim pogojem iz sodbe Altmark[43] zahtevalo tudi – poleg tega, da zadevna država članica opredeli SSGP – da so upravičenemu podjetju naložene obveznosti javne službe, kar naj v obravnavani zadevi ne bi bilo tako. Družba SES Astra poudarja, da zadevna država članica svoje diskrecijske pravice pri opredelitvi SSGP ne more izvajati v nasprotju s splošnimi načeli prava Unije[44] in zlasti ne v nasprotju z načelom tehnološke nevtralnosti.

63. Drugi del četrtega pritožbenega razloga se nanaša na to, da naj Splošno sodišče pri preučitvi nacionalnega prava, s katerim je opredeljena zadevna SSGP, ne bi upoštevalo meje očitne napake.

64. Pritožnici Splošnemu sodišču očitata, da se je pri presoji omejilo na dejstvo, da ni obstajala jasna in natančna opredelitev zadevne SSGP, ne da bi v točki 112 sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Galicia in Retegal/Komisija (T-463/13 in T-464/13, neobjavljena, EU:T:2015:901),[45] opredelilo, ali je bila opredelitev te storitve, kot so jo podali španski organi, očitno napačna. Menita, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker ni upoštevalo diskrecijske pravice držav članic, ki tem omogoča izbiro določenega načina naročanja SSGP, kot je v obravnavani zadevi prizemna

42 Točka 95 zadevne sodbe.

43 Glej opombo 4 teh sklepnih predlogov.

44 Sodbi z dne 20. aprila 2010, Federutility in drugi (C-265/08, EU:C:2010:205, točka 29), in z dne 21. decembra 2011, ENEL (C-242/10, EU:C:2011:861, točka 50).

45 Ki povzema točko 121 obrazložitve spornega sklepa in točko 20 teh sklepnih predlogov.

platforma. V zvezi s tem ugotavljata protislovje s točko 78 sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (T-462/13, EU:T:2015:902), v kateri naj bi Splošno sodišče menilo, da je Komisija v točki 121 spornega sklepa napačno ugotovila očitno napako španskih organov pri opredelitvi zadevne SSGP. Pritožnici tako trdita, da je ob upoštevanju nedelovanja trga na zadevnem območju in cilja univerzalnosti, določenega z upoštevnim nacionalnim pravom, opredelitev te storitve vsebovala bistvene elemente za opredelitev kot SSGP.

65. Komisija meni, da drugi del četrtega pritožbenega razloga v fazi pritožbe ni dopusten. Trdi namreč, prvič, da pritožnici na prvi stopnji nista v ničemer grajali točke 121 obrazložitve spornega sklepa [46] in da Splošnemu sodišču ni bilo treba po uradni dolžnosti opraviti nadzora nad tem vidikom spornega sklepa. Drugič, ta institucija trdi, da stranka ne more spremeniti predmeta spora tako, da pred Sodiščem prvič uveljavlja razlog, ki bi ga lahko uveljavljala že pred Splošnim sodiščem, saj bi to pomenilo, da se ji dovoli Sodišču v odločanje predložiti spor, katerega predmet je širši od tistega, o katerem je odločalo Splošno sodišče. Komisija vsekakor poudarja, da drugi del pritožbenega razloga z vsebinskega vidika „ni dopusten“, saj naj bi iz sodne prakse Sodišča in Splošnega sodišča zlasti izhajalo, da polja proste presoje držav članic pri organiziranju SSGP ni mogoče izvajati na način, ki bi bil v nasprotju z načelom tehnološke nevtralnosti. [47]

66. Družba SES Astra v bistvu iz istih razlogov, kot jih je navedla Komisija, meni, da ta del četrtega pritožbenega razloga očitno ni dopusten. Dalje meni, da bi, če bi Sodišče presodilo, da je bila zadevna SSGP jasno opredeljena, španski organi s tako opredelitvijo vsekakor storili očitno napako pri presoji z vidika tehnološke nevtralnosti. Komisija naj bi v zvezi s tem pravno zadostno obrazložila ugotovitev glede združljivosti pomoči iz točk 121 in od 152 do 167 obrazložitve spornega sklepa.

67. Pritožnici v repliki menita, da trditve Komisije in družbe SES Astra v zvezi z domnevno nedopustnostjo tega dela pritožbenega razloga niso utemeljene. V zvezi s tem menita, da jima ni mogoče očitati, da na prvi stopnji nista grajali navedb iz točke 121 obrazložitve spornega sklepa, saj naj te navedbe ne bi zadevale Galicije, ampak Baskijo.

Zadeva C-81/16 P, Kraljevina Španija proti Evropski komisiji

68. Ta pritožba temelji na dveh pritožbenih razlogih. Kot sem navedel v točki 2 teh sklepnih predlogov, se bom v sklepnih predlogih osredotočil na prvi del prvega pritožbenega razloga.

69. Prvi pritožbeni razlog se nanaša na napačno uporabo prava glede nadzora držav članic pri opredelitvi in izvajanju SSGP.

70. S prvim delom prvega pritožbenega razloga Kraljevina Španija graja točke od 53 do 78 sodbe z dne 26. novembra 2015, Španija/Komisija (T-461/13, EU:T:2015:891), v katerih je povzeto razlogovanje Splošnega sodišča v zvezi s prvim pogojem iz sodbe Altmark.

71. Kraljevina Španija trdi, da to razlogovanje temelji na treh napačnih premisah. Prvič, Splošno sodišče je menilo, da poleg pravnega okvira ni treba upoštevati vseh aktov španskih organov, na podlagi katerih so bili zadevni operaterji pooblaščeni za opravljanje obveznosti javne službe. Drugič, to sodišče je menilo, da mu Kraljevina Španija ni predložila nobene pogodbe, s katero bi bile naložene obveznosti javne službe. Tretjič, to sodišče je menilo, da nobena druga avtonomna skupnost razen Baskije ni navedla trditev, s katerimi bi bilo mogoče dokazati, da je bilo upravljanje prizemnega omrežja javna storitev.

46 Glej točko 20 teh sklepnih predlogov.

47 Sodba z dne 15. aprila 2008, Nuova Agricast (C-390/06, EU:C:2008:224, točki 50 in 51).

72. Na prvem mestu, analiza pravnega okvira, ki jo je opravilo Splošno sodišče, naj bi bila očitno napačna. V splošnemu zakonu 32/2003 o telekomunikacijah z dne z dne 3. novembra 2003 naj bi bilo namreč upravljanje radijskih in televizijskih omrežij izrecno opredeljeno kot SSGP, zato naj ob upoštevanju sodne prakse ne bi bilo mogoče zavrniti upoštevnosti tega zakona, ker naj bi se uporabljal za vse, ne pa za nekatere operaterje iz tega sektorja.[48]

73. Na drugem mestu, akti nacionalnega prava in pogodbe, ki so jih sklenili španski organi, naj ne bi vsebovali zgolj opredelitve SSGP in določb o naročanju teh storitev pri nekaterih operaterjih, ampak naj bi bilo v njih tudi izrecno napoteno na prizemno tehnologijo. Te akte naj bi Komisija[49] in Splošno sodišče upoštevala pri ugotovitvi obstoja državne pomoči.

74. V zvezi s tem Kraljevina Španija trdi, da dokazov, ki jih je bilo mogoče predložiti v sodnem postopku – v obravnavani zadevi pogodb, s katerimi so bile naložene obveznosti javne službe – ni mogoče upoštevati pri nadzoru nad zakonitostjo sklepa Komisije.[50] Poleg tega je med postopkovnimi obveznostmi, ki jih je treba upoštevati, obveznost Komisije, da skrbno in nepristransko preveri vse upoštevne elemente in da svojo odločitev obrazloži.[51] Po mnenju te države članice bi morala Komisija v obravnavani zadevi upoštevati javne razpise, ki so – kot izhaja tudi iz opisa ukrepa pomoči v spornem sklepu –[52] sestavni del teh ukrepov.

75. Na tretjem mestu, Kraljevina Španija trdi, da Splošno sodišče ni moglo ugotoviti, da razen Baskije nobena druga avtonomna skupnost ni dokazala, da ima upravljanje prizemnega omrežja status SSGP, saj iz spornega sklepa izhaja, da je Komisija za presojo združljivosti pomoči preučila vzorec 82 javnih razpisov.[53]

76. Kraljevina Španija meni, da Splošno sodišče „ni preverilo, ali je Komisija preučila vse elemente, ki so upoštevni za presojo opredelitve javne storitve. Kot je bilo navedeno v tožbi [pred Splošnim sodiščem], Komisija pri obravnavi spisa obravnavane zadeve ni opravila izčrpne preučitve, na podlagi katere bi ugotovila, da je naloga splošnega pomena bila – ali ni bila – dodeljena podjetju. Ni torej preverila, ali je država članica, ko je izvajala svojo diskrecijsko pravico pri dodeljevanju zadevne naloge, storila očitno napako.“

77. Kraljevina Španija v repliki navaja, da se prvi del prvega pritožbenega razloga nanaša na to, da Splošno sodišče ni preverilo, ali je Komisija preučila vse elemente, ki so upoštevni za presojo opredelitve javne storitve. Po mnenju te države članice Komisija, ko je obravnavala spis obravnavane zadeve, ni opravila izčrpne preučitve, na podlagi katere bi ugotovila, ali je bila naloga splošnega pomena dodeljena podjetju ali ne. Kraljevina Španija meni, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker ni preverilo, ali je Komisija opravila to analizo.

78. Komisija meni, da je prvi del prvega pritožbenega razloga brezpredmeten ter da vsekakor ni dopusten in utemeljen.

79. Prvič, Komisija meni, da Kraljevina Španija graja dodatni razlog obrazložitve, naveden v sodbi z dne 26. novembra 2015, Španija/Komisija (T-461/13, EU:T:2015:891), zato naj bi bil ta del pritožbenega razloga brezpredmeten. Splošno sodišče naj bi v zvezi s tem pravno zadostno zavrnilo prvi pogoj iz sodbe Altmark v točki 74 sodbe z dne 26. novembra 2015, Španija/Komisija (T-461/13, EU:T:2015:891),[54] ki naj se s pritožbo ne bi izpodbijala.

48 Sodba z dne 12. februarja 2008, BUPA in drugi/Komisija (T-289/03, EU:T:2008:29, točke od 179 do 183, 188 in 189).

49 Glej točke od 23 do 36 obrazložitve spornega sklepa.

50 Sodba z dne 15. marca 2012, Ellinika Nafpigeia/Komisija (T-391/08, neobjavljena, EU:T:2012:126, točka 175).

51 Sodba z dne 22. novembra 2007, Španija/Lenzing (C-525/04 P, EU:C:2007:698, točka 58 in navedena sodna praksa).

52 Glej točke od 23 do 36 obrazložitve spornega sklepa.

53 Glej opombo 29 spornega sklepa.

54 Glej točko 20 teh sklepnih predlogov.

80. Drugič, ta del pritožbenega razloga naj tudi ne bi bil dopusten, saj ta država članica izpodbija presojo Splošnega sodišča v zvezi s pogodbami in nacionalnim pravom, česar Sodišče naj ne bi moglo nadzirati. V zvezi s tem naj se Kraljevina Španija ne bi sklicevala na nobeno izkrivljanje nacionalnega prava, pa tudi če bi bilo treba njene trditve razumeti v tem smislu, naj bi ta država članica ostala zgolj pri trditvah.

81. Tretjič, ta del pritožbenega razloga naj tudi ne bi bil utemeljen, saj naj Kraljevina Španija pred Splošnim sodiščem ne bi predložila nobenega dokaza, na podlagi katerega bi bilo mogoče ugotoviti, da je mogoče storitev razširjanja signala prek določene platforme opredeliti kot SSGP.

82. V zvezi s tem Komisija trdi, da niti nacionalna zakonodaja niti drugi predpisi ali sodna praksa španskega vrhovnega sodišča ne omogočajo take ugotovitve. Nasprotno, na podlagi nacionalne zakonodaje naj bi bil status „javne storitve“ pridržan za omejeno število storitev, kot so telekomunikacije za nacionalno obrambo in civilno zaščito ali univerzalna telefonska storitev. Komisija meni, da se izraz „storitev splošnega pomena“ v splošnem zakonu 32/2003 o telekomunikacijah z dne 3. novembra 2003 nanaša na gospodarsko dejavnost, pomembno za skupnost, ki pa ni nujno povezana z nalogo opravljanja javne storitve v smislu španskega prava niti ni nujno SSGP v smislu prvega pogoja iz sodbe Altmark ali člena 106(2) PDEU.

83. Poleg tega naj z utemeljitvijo te države članice v zvezi z obveznostmi pokritja izdajateljev televizijskega programa na območju II ne bi bilo mogoče izpodbijati točk 67 in 68 sodbe z dne 26. novembra 2015, Španija/Komisija (T-461/13, EU:T:2015:891).

84. Dalje, trditve Kraljevine Španije v zvezi z domnevnim neupoštevanjem javnih pogodb naj bi bile brezpredmetne, saj naj bi se nanašale na točko 71 sodbe z dne 26. novembra 2015, Španija/Komisija (T-461/13, EU:T:2015:891), ki naj bi vsebovala dodatni razlog obrazložitve. Poleg tega Komisija meni, da ta država članica meša nadzor nad zakonitostjo, za katerega je pristojno Splošno sodišče v okviru ničnostne tožbe, z nadzorom po uradni dolžnosti, za katerega to ni pristojno.[55] Kraljevina Španija naj bi tako Splošnemu sodišču očitala le, da ni po uradni dolžnosti uveljavljalo tožbenih razlogov ali preučilo dokazov, na katere se ta država članica sama pred njim ni sklicevala. Splošno sodišče naj tako pri svojih ugotovitvah nikakor ne bi napačno uporabilo prava.

Analiza

Povezava med členom 107(1) PDEU, sodbo Altmark in členom 106(2) PDEU

85. Za nadomestila, ki jih države članice dodelijo za zagotavljanje javne storitve oziroma javne službe[56] ali SSGP[57], veljajo pravila, ki jih je zakonodajalec Unije določil v členih 107 in 108 PDEU.[58]

55 Sodbi z dne 8. decembra 2011, Chalkor/Komisija (C-386/10 P, EU:C:2011:815, točke od 62 do 66), in KME Germany in drugi/Komisija (C-389/10 P, EU:C:2011:816, točke od 131 do 133).

56 Ta izraz je uporabljen v sodbi Altmark.

57 Ta izraz je uporabljen v členu 106(2) PDEU. Opozoriti je treba, da pojem SSGP v členih 14 in 106(2) PDEU ni opredeljen.

58 Glej po analogiji sodbo z dne 21. decembra 2016, TDC (C-327/15, EU:C:2016:974, točka 51). Menim, da sta izraza „javna storitev/služba“ in „SSGP“ zamenljiva. Sodišče je namreč v sodbi z dne 21. decembra 2016, TDC (C-327/15, EU:C:2016:974, točka 51), menilo, da se nadomestilo za SSGP lahko izogne opredelitvi za državno pomoč, če so izpolnjeni pogoji iz sodbe Altmark. V zvezi s tem je treba pripomniti, da je Splošno sodišče v zadevnih sodbah navedlo, da stranke v zvezi s pojmom javne službe v smislu sodbe Altmark ne oporekajo, da ta ustreza pojmu SSGP v smislu člena 106(2) PDEU. Glej sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (T-462/13, EU:T:2015:902, točka 49); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Cataluña in CTTI/Komisija (T-465/13, neobjavljena, EU:T:2015:900, točka 49); z dne 26. novembra 2015, Navarra de Servicios y Tecnologías/Komisija (T-487/13, neobjavljena, EU:T:2015:899, točka 96); z dne 26. novembra 2015, Abertis Telecom in Retevisión I/Komisija (T-541/13, neobjavljena, EU:T:2015:898, točka 78); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Galicia in Retegal/Komisija (T-463/13 in T-464/13, neobjavljena, EU:T:2015:901, točka 94), in z dne 26. novembra 2015, Španija/Komisija (T-461/13, EU:T:2015:891, točka 60).

86. V skladu z ustaljeno sodno prakso morajo biti za opredelitev „pomoči“ v smislu člena 107(1) PDEU izpolnjeni vsi pogoji iz te določbe. Da je mogoče nacionalni ukrep opredeliti kot državno pomoč, prvič, mora biti intervencija državna ali iz državnih sredstev, drugič, ta intervencija mora biti taka, da lahko vpliva na trgovino med državami članicami, tretjič, upravičencu mora dati prednost, in četrtič, izkrivljati mora konkurenco ali biti taka, da bi jo lahko izkrivljala.[59]

87. Ker so ti pogoji kumulativni, državnega ukrepa ni mogoče opredeliti kot državno pomoč, če eden od njih ni izpolnjen.[60]

88. Kar zadeva tretji pogoj, določen s členom 107(1) PDEU, to je obstoj *dajanja prednosti upravičenemu podjetju*, se za pomoč štejejo intervencije, ki lahko ne glede na obliko neposredno ali posredno dajo prednost podjetjem ali ki jih je treba obravnavati kot gospodarsko prednost, ki je upravičeno podjetje v običajnih tržnih razmerah ne bi prejelo.[61]

89. V točki 87 sodbe Altmark je Sodišče odločilo, „da se za državno intervencijo ne uporablja člen [107(1) PDEU], če jo je treba šteti za nadomestilo, ki pomeni plačilo za storitve, ki so jih opravila podjetja, ki prejemajo nadomestilo za izpolnjevanje obveznosti javne službe, tako da ta podjetja dejansko ne pridobijo nobene finančne koristi in da torej učinek omenjene intervencije ni, da se ta podjetja postavijo v ugodnejši konkurenčni položaj v primerjavi s konkurenčnimi podjetji“.

90. Po mnenju Sodišča se lahko tako nadomestilo izogne opredelitvi za državno pomoč, če so štirje pogoji, določeni v točkah od 89 do 93 sodbe Altmark,[62] izpolnjeni.[63]

91. Navesti je treba, da je mogoče državni ukrep, če štirje pogoji iz sodbe Altmark niso izpolnjeni in je ta ukrep državna pomoč,[64] kljub temu upravičiti, zlasti z odstopanjem, določenim s členom 106(2) PDEU.[65]

92. Člen 106(2) PDEU v povezavi z odstavkom 1 istega člena namreč lahko upraviči dejstvo, da država članica podjetju, pooblaščenemu za opravljanje SSGP, dodeli posebne ali izključne pravice, ki so v nasprotju z določbami Pogodbe PEU, če se posebna naloga, ki mu je bila dodeljena, lahko opravi le z dodelitvijo takih pravic in če razvoj trgovine ni ogrožen v obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesom Unije.[66]

59 Sodba z dne 18. februarja 2016, Nemčija/Komisija (C-446/14 P, neobjavljena, EU:C:2016:97, točki 21 in 22).

60 Sodba z dne 8. marca 2017, Viasat Broadcasting UK/Komisija (C-660/15 P, EU:C:2017:178, točka 23).

61 Sodba z dne 18. februarja 2016, Nemčija/Komisija (C-446/14 P, neobjavljena, EU:C:2016:97, točka 23).

62 Za te štiri pogoje glej opombo 4 k tem sklepnim predlogom.

63 Glej po analogiji sodbo z dne 21. decembra 2016, TDC (C-327/15, EU:C:2016:974, točka 52). Naj spomnim, da je v točki 25 sodbe z dne 8. marca 2017, Viasat Broadcasting UK/Komisija (C-660/15 P, EU:C:2017:178), Sodišče odločilo, da če so izpolnjeni vsi štirje pogoji iz sodbe Altmark, „se za državno intervencijo ne uporablja člen 107(1) PDEU, če jo je treba šteti za nadomestilo, ki pomeni plačilo za storitve, ki so jih opravila podjetja, ki prejemajo nadomestilo za izpolnjevanje obveznosti javne službe, tako da ta podjetja dejansko ne pridobijo nobene finančne koristi in da torej učinek omenjene intervencije ni, da se ta podjetja postavijo v ugodnejši konkurenčni položaj v primerjavi s konkurenčnimi podjetji“. Poleg tega je Sodišče v točki 31 sodbe z dne 18. februarja 2016, Nemčija/Komisija (C-446/14 P, neobjavljena, EU:C:2016:97), poudarilo, da se štirje pogoji iz sodbe Altmark razlikujejo drug od drugega, saj je z vsakim od njih zastavljen poseben cilj.

64 To je, če so torej izpolnjeni vsi štirje pogoji iz člena 107(1) PDEU.

65 Glej tudi člen 107(3) PDEU. Nadomestila za SSGP, ki so državne pomoči in se podelijo na podlagi člena 106(2) PDEU, je treba priglasiti Komisiji v skladu s členom 108(3) PDEU, razen če se zanje uporablja katera do posebnih izjem. Glej med drugim Sklep Komisije 2012/21/EU z dne 20. decembra 2011 o uporabi člena 106(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije za državno pomoč v obliki nadomestila za javne storitve, dodeljenega nekaterim podjetjem, pooblaščenim za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena (UL 2012, L 7, str. 3).

66 Sodbi z dne 10. novembra 2011, Komisija/Portugalska (C-212/09, EU:C:2011:717, točka 91), in z dne 28. februarja 2013, Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas (C-1/12, EU:C:2013:127, točke od 104 do 106). S členom 106(2) PDEU so določeni pogoji, pod katerimi se lahko podjetja, pooblaščena za opravljanje SSGP, izjemoma izognejo pravilom iz PDEU. Sodba z dne 23. oktobra 1997, Komisija/Francija (C-159/94, EU:C:1997:501, točka 48). Člen 106(2) PDEU je treba kot določbo, ki omogoča odstopanje od pravil PDEU, razlagati ozko. Sodbi z dne 23. oktobra 1997, Komisija/Francija (C-159/94, EU:C:1997:501, točka 53) in z dne 23. oktobra 1997, Komisija/Nizozemska (C-157/94, EU:C:1997:499, točka 37).

93. Sodišče je glede povezave med členom 107(1) PDEU, pogoji, določenimi s sodbo Altmark, in členom 106(2) PDEU, odločilo, da „do nadzora spoštovanja pogojev, [določenih v sodbi Altmark], pride prej, in sicer ko se preučuje, ali je treba zadevne ukrepe opredeliti kot državne pomoči [v skladu s členom 107(1) PDEU]. To vprašanje se namreč zastavi pred tistim, v katerem se, če je to potrebno, preuči, ali je nezdružljiva pomoč sploh nujna za izvršitev naloge, ki je bila dodeljena upravičencu zadevnega ukrepa na podlagi člena 106(2) PDEU.“ [67]

94. Sodišče je torej menilo, da se pogoji, določeni v sodbi Altmark, ne uporabijo, kadar Komisija – ko ugotovi, da je treba ukrep opredeliti kot pomoč – ugotovi, ali je ta pomoč lahko upravičena na podlagi člena 106(2) PDEU. [68] V zvezi s tem je Sodišče v točki 38 sodbe z dne 8. marca 2017, Viasat Broadcasting UK/Komisija (C-660/15 P, EU:C:2017:178), odločilo, da člen 106(2) PDEU Komisiji ne nalaga, da pri odločitvi, ali je državna pomoč združljiva z notranjim trgom na podlagi te določbe, upošteva drugi in četrti pogoj iz sodbe Altmark.

95. Kar zadeva uporabo člena 106(2) PDEU, je Splošno sodišče v točki 61 sodbe z dne 24. septembra 2015, Viasat Broadcasting UK/Komisija (T-125/12, EU:T:2015:687), namreč (po mojem mnenju pravilno) odločilo, da morajo biti za to, da je mogoče državno pomoč, dodeljeno kot nadomestilo za opravljanje obveznosti javne službe, šteti za združljivo z notranjim trgom v skladu s členom 106(2) PDEU, izpolnjeni trije pogoji. Po mnenju Splošnega sodišča je „[*s] prvim pogojem, ki se nanaša na opredelitev javne službe, […] zahtevano, da je zadevna storitev dejansko storitev splošnega gospodarskega pomena in da jo država članica jasno opredeli kot takšno storitev. Z drugim pogojem, ki se nanaša na pooblastilo za opravljanje javne službe, je zahtevano, da je država članica prejemnemu podjetju izrecno naložila opravljanje zadevne javne službe*. Nazadnje, tretji pogoj temelji na pojmu sorazmernosti. V skladu s tem pogojem je treba financiranje podjetja, ki mu je naložena obveznost javne službe, šteti za združljivo z notranjim trgom, če bi uporaba pravil o konkurenci iz PDEU – v obravnavani zadevi prepoved državnih pomoči – ovirala izvajanje posebnih nalog, dodeljenih temu podjetju, [pri čemer pa] odstopanje od pravil o konkurenci ne sme prizadeti razvoja trgovine v takšnem obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesi Unije.“ [69]

96. Menim, da prva pogoja, navedena zgoraj, ustrezata prvemu pogoju iz sodbe Altmark.

97. Čeprav je Sodišče menilo, da drugega in četrtega pogoja iz sodbe Altmark pri preverjanju, ali se za državno pomoč uporablja odstopanje, določeno s členom 106(2) PDEU, ni mogoče upoštevati, pa menim, da mora biti za uporabo odstopanja iz te določbe izpolnjen pogoj, enakovreden prvemu pogoju iz sodbe Altmark, in sicer, da je podjetje [70] dejansko pooblaščeno za opravljanje obveznosti javne službe/SSGP in da so te obveznosti jasno opredeljene.

67 Sodba z dne 8. marca 2017, Viasat Broadcasting UK/Komisija (C-660/15 P, EU:C:2017:178, točka 34).

68 Sodba z dne 8. marca 2017, Viasat Broadcasting UK/Komisija (C-660/15 P, EU:C:2017:178, točka 35).

69 Moj poudarek.

70 Ali celo več podjetij.

98. Sodišče je namreč v sodbi z dne 21. marca 1974, BRT in Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs (127/73, EU:C:1974:25, točka 22), menilo, da mora država članica podjetje, ki se sklicuje na določbe člena 106(2) PDEU zaradi uveljavljanja odstopanja od pravil Pogodbe, dejansko pooblastiti za opravljanje SSGP.[71] Poleg tega je Sodišče v sodbi z dne 11. aprila 1989, Saeed Flugreisen in Silver Line Reisebüro (66/86, EU:C:1989:140, točka 56), poudarilo, da je treba jasno opredeliti nalogo SSGP, dodeljeno podjetju v skladu s členom 106(2) PDEU.[72]

Prvi pogoj iz sodbe Altmark[73]

Posebna pravica držav članic, da nekatere storitve določijo za SSGP

99. V skladu z ustaljeno sodno prakso je namen člena 106(2) PDEU uskladiti interes držav članic, da nekatera podjetja uporabijo kot orodje gospodarske ali socialne politike, z interesom Unije, da zagotovi upoštevanje pravil o konkurenci in ohrani enotnost skupnega trga. V tem okviru smejo države članice ob upoštevanju prava Unije *opredeliti obseg in organizacijo* svojih SSGP. Zlasti lahko upoštevajo cilje svoje nacionalne politike.[74]

100. V tem okviru menim, da ta pristojnost, priznana državam članicam, da „opredelijo“ SSGP, pomeni, da morajo nekatere storitve določiti za SSGP ter „opredeliti“ njihov obseg in organizacijo. To, da države članice določijo SSGP ter opredelijo njihov obseg in organizacijo, je politična izbira, za katero je značilna „široka diskrecijska pravica“.

101. Čeprav namreč s Protokolom št. 26 ni izrecno določeno, da imajo države članice pri opredelitvi svojih SSGP široko diskrecijsko pravico, sta v členu 1, prva alinea, tega protokola poudarjena *bistvena vloga in široko polje proste presoje* nacionalnih, regionalnih in lokalnih organov pri zagotavljanju, naročanju in organiziranju SSGP, in sicer čim bolj v skladu s potrebami uporabnikov. Menim, da je možnost zagotavljanja, naročanja in organiziranja SSGP tesno povezana s pravico do določitve teh storitev in je od nje ni mogoče ločiti.

102. V skladu s zadevnimi sodbami[75] menim, da imajo države članice – ker na tem področju ni usklajenih predpisov Unije –[76] široko diskrecijsko pravico pri opredelitvi storitev, ki jih štejejo za SSGP,[77] ter njihovega obsega in organizacije.

71 Sodišče je menilo, da „to ne more držati za podjetje, ki ga država ni pooblastila za nobeno nalogo in ki deluje v zasebnem interesu“ (sodba z dne 21. marca 1974, BRT in Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs, 127/73, EU:C:1974:25, točka 23).

72 Glej sodbo z dne 7. novembra 2012, CBI/Komisija (T-137/10, EU:T:2012:584, točka 99 in navedena sodna praksa). Glej tudi sodbo Splošnega sodišča z dne 12. februarja 2008, BUPA in drugi/Komisija (T-289/03, EU:T:2008:29, točka 181 in navedena sodna praksa). Iz besedila točke 172 obrazložitve spornega sklepa, ki napotuje na točke od 119 do 122 obrazložitve tega sklepa (glej točki 20 in 21 teh sklepnih predlogov), izhaja, da se po mnenju Komisije ni mogoče sklicevati na člen 106(2) PDEU, če ni izpolnjen prvi pogoj iz sodbe Altmark. Iz sodb z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Galicia in Retegal/Komisija (T-463/13 in T-464/13, neobjavljena, EU:T:2015:901, točki 90 in 91), in z dne 26. novembra 2015, Navarra de Servicios y Tecnologías/Komisija (T-487/13, neobjavljena, EU:T:2015:899, točka 89 in naslednje), prav tako izhaja, da se po mnenju Splošnega sodišča prvo merilo iz sodbe Altmark uporablja v okviru člena 106(2) PDEU. Ta presoja se v obravnavanih pritožbah ne izpodbija. V vseh teh pritožbah se namreč izpodbija področje uporabe prvega pogoja iz sodbe Altmark.

73 Glej opombo 4 teh sklepnih predlogov.

74 Sodbe z dne 20. aprila 2010, Federutility in drugi (C-265/08, EU:C:2010:205, točki 28 in 29); z dne 7. septembra 2016, ANODE (C-121/15, EU:C:2016:637, točki 43 in 44), in z dne 8. marca 2017, Viasat Broadcasting UK/Komisija (C-660/15 P, EU:C:2017:178, točka 31).

75 Sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (T-462/13, EU:T:2015:902, točka 50); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Cataluña in CTTI/Komisija (T-465/13, neobjavljena, EU:T:2015:900, točka 50); z dne 26. novembra 2015, Navarra de Servicios y Tecnologías/Komisija (T-487/13, neobjavljena, EU:T:2015:899, točka 97); z dne 26. novembra 2015, Abertis Telecom in Retevisión I/Komisija (T-541/13, neobjavljena, EU:T:2015:898, točka 79); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Galicia in Retegal/Komisija (T-463/13 in T-464/13, neobjavljena, EU:T:2015:901, točka 95), in z dne 26. novembra 2015, Španija/Komisija (T-461/13, EU:T:2015:891, točka 61).

76 Pomen SSGP v Uniji in pristojnost držav članic, da te storitve zagotavljajo, naročajo in financirajo, sta poudarjena v členu 14 PDEU. Vendar trenja med pristojnostmi Unije in držav članic v zvezi s SSGP ter potreba, da države članice pri zagotavljanju teh storitev upoštevajo določbe PDEU, jasno izhajajo iz člena 14 PDEU. Splošno sodišče je v točki 167 sodbe z dne 12. februarja 2008, BUPA in drugi/Komisija (T-289/03, EU:T:2008:29), menilo, da je „posebna pravica države članice v zvezi z opredelitvijo SSGP […] potrjena s tem, da ni niti pristojnosti, posebej podeljene Skupnosti, niti natančne in popolne opredelitve pojma SSGP v pravu [Unije]“.

77 Sodba z dne 8. maja 2013, Libert in drugi (C-197/11 in C-203/11, EU:C:2013:288, točka 88).

103. Ob upoštevanju te široke diskrecijske pravice držav članic je Splošno sodišče pravilno odločilo, da načeloma „Komisija ni pristojna za odločanje o obsegu nalog javne službe, [ki jih mora opravljati javni upravljavec], niti o primernosti političnih odločitev, ki jih v zvezi s tem sprejmejo nacionalni organi, niti o gospodarski učinkovitosti javnega [upravljavca]“. [78]

104. To pomeni, da lahko Komisija v skladu z zadevnimi sodbami [79] to, da države članice storitve določijo za SSGP, izpodbija le v primeru očitne napake. [80] Komisija torej izvaja omejen nadzor nad določitvijo storitev za SSGP.

105. Iz istih razlogov mora Splošno sodišče v primeru ničnostne tožbe zoper odločitev Komisije v zvezi s tem, da so države članice storitve določile za SSGP, ter v zvezi z opredelitvijo obsega in organizacije teh SSGP upoštevati široko diskrecijsko pravico držav članic in omejen nadzor Komisije na tem področju.

106. Vendar je treba ugotoviti, da kljub široki diskrecijski pravici, ki jo imajo države članice za to, da „določijo“ svoje SSGP, ta posebna pravica ni neomejena.

107. Sodišče je v sodbi z dne 8. marca 2017, Viasat Broadcasting UK/Komisija (C-660/15 P, EU:C:2017:178, točka 29), odločilo, da „sámo besedilo člena 106(2) PDEU kaže na to, da so odstopanja od pravil Pogodbe dovoljena le, če so nujna za izvršitev posebne naloge, ki je bila dodeljena podjetju, pooblaščenemu za opravljanje [SSGP]“. [81]

108. Poleg tega je Sodišče v točki 26 sodbe z dne 10. decembra 1991, Merci convenzionali porto di Genova (C-179/90, EU:C:1991:464, točki 26 in 27), odločilo, da „za to, da je mogoče uporabiti odstopanje od pravil Pogodbe, določeno s [členom 106(2) PDEU], ne zadostuje zgolj to, da javni organi zadevno podjetje pooblastijo za opravljanje gospodarske storitve splošnega pomena, temveč mora tudi uporaba pravil Pogodbe ovirati izvajanje posebne naloge, dodeljene temu podjetju, ob čemer ne sme biti ogrožen interes [Unije]“. Sodišče je v točki 27 navedene sodbe menilo, da zadevne pristaniške dejavnosti niso dejavnosti splošnega gospodarskega pomena, ki bi bile posebne v primerjavi z drugimi dejavnostmi, in da – tudi če bi bilo tako – uporaba pravil Pogodbe ni ovirala izvajanja take naloge.

78 Sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (T-462/13, EU:T:2015:902, točka 50); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Cataluña in CTTI/Komisija (T-465/13, neobjavljena, EU:T:2015:900, točka 50); z dne 26. novembra 2015, Navarra de Servicios y Tecnologías/Komisija (T-487/13, neobjavljena, EU:T:2015:899, točka 97); z dne 26. novembra 2015, Abertis Telecom in Retevisión I/Komisija (T-541/13, neobjavljena, EU:T:2015:898, točka 79); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Galicia in Retegal/Komisija (T-463/13 in T-464/13, neobjavljena, EU:T:2015:901, točka 95), in z dne 26. novembra 2015 Španija/Komisija (T-461/13, EU:T:2015:891, točka 61). Glede omejitev te široke diskrecijske pravice glej sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (T-462/13, EU:T:2015:902, točka 51); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Cataluña in CTTI/Komisija (T-465/13, neobjavljena, EU:T:2015:900, točka 51); z dne 26. novembra 2015, Navarra de Servicios y Tecnologías/Komisija (T-487/13, neobjavljena, EU:T:2015:899, točka 98); z dne 26. novembra 2015, Abertis Telecom in Retevisión I/Komisija (T-541/13, neobjavljena, EU:T:2015:898, točka 80); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Galicia in Retegal/Komisija (T-463/13 in T-464/13, neobjavljena, EU:T:2015:901, točka 96), in z dne 26. novembra 2015 Španija/Komisija (T-461/13, EU:T:2015:891, točka 62).

79 Sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (T-462/13, EU:T:2015:902, točka 50); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Cataluña in CTTI/Komisija (T-465/13, neobjavljena, EU:T:2015:900, točka 50); z dne 26. novembra 2015, Navarra de Servicios y Tecnologías/Komisija (T-487/13, neobjavljena, EU:T:2015:899, točka 97); z dne 26. novembra 2015, Abertis Telecom in Retevisión I/Komisija (T-541/13, neobjavljena, EU:T:2015:898, točka 79); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Galicia in Retegal/Komisija (T-463/13 in T-464/13, neobjavljena, EU:T:2015:901, točka 95), in z dne 26. novembra 2015 Španija/Komisija (T-461/13, EU:T:2015:891, točka 61).

80 Glej v tem smislu sodbo z dne 18. februarja 2016, Nemčija/Komisija (C-446/14 P, neobjavljena, EU:C:2016:97, točka 44). Glej sodbo z dne 12. februarja 2008, BUPA in drugi/Komisija (T-289/03, EU:T:2008:29, točka 166 in navedena sodna praksa).

81 Glej tudi sodbi z dne 17. julija 1997, GT-Link (C-242/95, EU:C:1997:376, točka 52), in z dne 21. marca 1974, BRT in Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs (127/73, EU:C:1974:25, točki 22 in 23). Splošno sodišče je v sodbi z dne 12. februarja 2008, BUPA in drugi/Komisija (T-289/03, EU:T:2008:29, točka 168), navedlo, da diskrecijske pravice države članice za opredelitev SSGP ni mogoče izvajati samovoljno, samo da bi se določen sektor izognil uporabi pravil o konkurenci.

109. Poleg tega je treba navesti, da se ta posebna pravica držav članic izvaja pod nadzorom Komisije. Sodišče je namreč v sodbi z dne 14. julija 1971, Muller in Hein (10/71, EU:C:1971:85, točki 14 in 15), odločilo, da uporaba člena 106(2) PDEU „vključuje presojo zahtev, ki so neločljivo povezane na eni strani z izvajanjem posebne naloge, dodeljene zadevnim podjetjem, na drugi strani pa z zaščito interesov [Unije]“, in „da ta presoja spada med cilje splošne gospodarske politike, ki jo izvajajo države *pod nadzorom Komisije*“. [82]

Obveznost, naložena državam članicam, da opravljanje obveznosti javne službe dodelijo podjetju, upravičenemu do javnih subvencij, z oblastvenim aktom, in da te obveznosti jasno opredelijo

110. Čeprav imajo države članice široko diskrecijsko pravico za to, da nekatere storitve „določijo“ za SSGP ter da opredelijo njihov obseg in organizacijo, se s prvim pogojem iz sodbe Altmark in besedilom člena 106(2) PDEU nedvoumno zahteva, da mora biti podjetje [83] dejansko pooblaščeno za opravljanje obveznosti javne službe [84] in da morajo biti te obveznosti jasno opredeljene [85].

111. Ti zahtevi, ki ju je Splošno sodišče po mojem mnenju pravilno opredelilo kot „minimalna merila“, [86] sta *jasno ločeni* od posebne pravice politične narave, ki jo imajo države članice za to, da storitve določijo za SSGP.

112. V zvezi s tem iz ustaljene sodne prakse izhaja, da mora za to, da je mogoče šteti, da je podjetje pooblaščeno za opravljanje javne storitve/SSGP, to pooblastilo izhajati iz oblastvenega akta. [87] To zahtevo je treba dosledno upoštevati, zadevna država članica pa mora dokazati, da je izpolnjena, da bi se ji priznala uporaba sodbe Altmark ali izjeme, določena v členu 106(2) PDEU. Obseg sodnega nadzora, ki ga opravi Splošno sodišče v zvezi s tem, je nadzor nad zakonitostjo.

113. Vendar se ne zahteva, da je ta oblastveni akt nujno zakon ali drug predpis. [88] Sodišče je namreč že dopustilo, da je mogoče podjetje za opravljanje SSGP pooblastiti na podlagi javnopravne koncesije. [89]

82 Moj poudarek. Glej tudi sodbo z dne 20. marca 1985, Italija/Komisija (41/83, EU:C:1985:120, točka 30).

83 Ali več podjetij.

84 V členu 106(2) PDEU je napoteno na podjetja, pooblaščena za opravljanje SSGP.

85 Sodišče je v sodbi z dne 22. oktobra 2015, EasyPay in Finance Engineering (C-185/14, EU:C:2015:716, točka 47), menilo, da mora biti v skladu s prvim pogojem iz sodbe Altmark „podjetju, ki prejema nadomestilo, dejansko naloženo izvajanje obveznosti javne službe, te obveznosti pa morajo biti jasno opredeljene, da se tako nadomestilo ne opredeli za državno pomoč“.

86 Sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (T-462/13, EU:T:2015:902, točka 52); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Cataluña in CTTI/Komisija (T-465/13, neobjavljena, EU:T:2015:900, točka 52); z dne 26. novembra 2015, Navarra de Servicios y Tecnologías/Komisija (T-487/13, neobjavljena, EU:T:2015:899, točka 99); z dne 26. novembra 2015, Abertis Telecom in Retevisión I/Komisija (T-541/13, neobjavljena, EU:T:2015:898, točka 81); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Galicia in Retegal/Komisija (T-463/13 in T-464/13, neobjavljena, EU:T:2015:901, točka 97), in z dne 26. novembra 2015 Španija/Komisija (T-461/13, EU:T:2015:891, točka 63).

87 Sodbe z dne 21. marca 1974, BRT in Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs (127/73, EU:C:1974:25, točka 20); z dne 11. aprila 1989, Saeed Flugreisen in Silver Line Reisebüro (66/86, EU:C:1989:140, točka 55), in z dne 14. julija 1981, Züchner (172/80, EU:C:1981:178, točka 7). Iz točk 30 in 31 sodbe z dne 2. marca 1983, GVL/Komisija (7/82, EU:C:1983:52), izhaja, da je treba za opravljanje SSGP pooblastiti eno ali več določenih podjetij in da ne zadostuje, da so v oblastvenem aktu na splošno opredeljena pravila, ki se uporabljajo za dejavnosti družb, ki želijo zagotavljati te storitve. V točki 179 sodbe z dne 12. februarja 2008, BUPA in drugi/Komisija (T-289/03, EU:T:2008:29), je Splošno sodišče odločilo, da „je mogoče nalogo SSGP dodeliti tudi z obveznostjo, naloženo več ali celo vsem gospodarskim subjektom, dejavnim na istem trgu“.

88 Sodba z dne 23. oktobra 1997, Komisija/Francija (C-159/94, EU:C:1997:501, točka 66).

89 To še toliko bolj velja, če so bile take koncesije podeljene za konkretno izpolnjevanje obveznosti, naloženih podjetjem, ki so bila z zakonom pooblaščena za opravljanje SSGP. Sodba z dne 23. oktobra 1997, Komisija/Francija (C-159/94, EU:C:1997:501, točka 66).

114. Dalje, kar zadeva jasno opredelitev obveznosti, naloženih podjetju, pooblaščenemu za SSGP, menim, da se seznam in razmejitev teh obveznosti sicer res razlikujeta od primera do primera glede na posebne storitve iz posamezne zadeve in obstoječe okoliščine v različnih državah članicah, vendar morata vključevati vsaj naravo, trajanje in področje uporabe naloženih obveznosti.[90] Tudi to zahtevo je treba dosledno upoštevati.

115. Ta minimalna merila ne morejo biti zgolj formalne obveznosti. Njihov namen je zagotoviti zlasti preglednost[91] pri tem, kako države članice določijo SSGP ter kako opredelijo njihov obseg in njihovo organizacijo. Poleg tega ima tudi navedeni cilj preglednosti svoj namen, in sicer povečati pravno varnost zlasti držav članic, podjetij, pooblaščenih za opravljanje obveznosti javne službe, njihovih morebitnih konkurentov in potrošnikov.[92]

116. Sodišče je namreč že odločilo, da morajo biti obveznosti, naložene podjetju, pooblaščenemu za opravljanje SSGP, in da jih je mogoče obravnavati, kot da so del posebne naloge, ki mu je dodeljena, povezane s predmetom zadevne SSGP, njihov neposredni namen pa mora biti ta, da pripomorejo k uresničitvi zadevnega interesa splošnega gospodarskega pomena. Te obveznosti ali omejitve je mogoče upoštevati ob presoji, v kolikšnem obsegu so odstopanja od pravil Pogodbe, ki jih je treba utemeljiti, potrebna za to, da se zadevnemu podjetju omogoči uresničitev naloge splošnega pomena, ki mu je bila dodeljena.[93]

117. Nemogoče bi bilo preveriti, ali je država članica pri določitvi SSGP ostala znotraj meja svoje široke diskrecijske pravice, če se ne ve zagotovo, kdo je pooblaščen za opravljanje obveznosti javne službe ter kakšni so narava, trajanje in področje uporabe obveznosti, ki so mu naloženi.[94]

118. Poleg tega menim, da je navedena zahteva po preglednosti v zvezi z dodeljeno nalogo nujna za to, da je mogoče preveriti, ali so izpolnjeni preostali pogoji iz sodbe Altmark in člena 106(2) PDEU. Med drugim bi bilo nemogoče preveriti, ali je izpolnjen tretji pogoj iz sodbe Altmark, in sicer, da „nadomestilo ne sme presegati tistega, kar je nujno za kritje vseh ali dela stroškov, ki so nastali zaradi izpolnjevanja obveznosti javne službe […]“, če narava in področje uporabe teh obveznosti nista jasno opredeljena. Kar zadeva uporabo člena 106(2) PDEU, bi bilo nemogoče preveriti, ali uporaba pravil Pogodbe ovira izvajanje SSGP, če narava in področje uporabe teh storitev, za opravljanje katerih so pooblaščena podjetja, nista jasno opredeljena.[95]

90 Sodišče je v sodbi z dne 10. junija 2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo (C-140/09, EU:C:2010:335, točka 41), ki se je nanašala na subvencije, izplačane v skladu z italijansko zakonodajo za opravljanje storitev prevozov med večjimi in manjšimi italijanskimi otoki, katerih namen je bil zagotavljati zadovoljitev potreb v zvezi z gospodarskim in socialnim razvojem zadevnih dežel in zlasti območja Mezzogiorno, odločilo, da so podjetja, upravičena do subvencij, pooblaščena za opravljanje obveznosti javnih služb v skladu s prvim pogojem iz sodbe Altmark, saj so sporazumi, sklenjeni s temi podjetji, določali „obveznosti *glede povezav, ki jih je treba zagotavljati, pogostosti teh povezav in vrste plovila, ki se določi za vsako povezavo*“ (moj poudarek). Glej po analogiji tudi člen 4, točki (a) in (b), naslovljen „Pooblastitev“, Odločbe Komisije 2005/842/ES z dne 28. novembra 2005 o uporabi člena [106(2) PDEU] za državne pomoči v obliki nadomestila za javne storitve, dodeljene nekaterim podjetjem, pooblaščenim za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena (UL 2005, L 312, str. 67). Glej tudi člen 4, točki (a) in (b), Sklepa Komisije 2012/21.

91 Glej v tem smislu sodbo z dne 11. aprila 1989, Saeed Flugreisen in Silver Line Reisebüro (66/86, EU:C:1989:140, točka 57).

92 Glej člen 36 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, ki se nanaša na SSGP.

93 Sodba z dne 23. oktobra 1997, Komisija/Francija (C-159/94, EU:C:1997:501, točki 68 in 71).

94 V zvezi s potrebo po preglednosti glede narave in področja uporabe naloženih obveznosti glej sodbo z dne 11. aprila 1989, Saeed Flugreisen in Silver Line Reisebüro (66/86, EU:C:1989:140, točki 56 in 57). Pripomniti je treba, da so z drugim, tretjim in četrtim pogojem iz sodbe Altmark naložene obveznosti v zvezi z ravnjo in izračunom nadomestila. Zlasti sta z drugim pogojem iz sodbe Altmark naloženi obveznosti preglednosti in objektivnosti pri izračunu nadomestila. Čeprav se ta pogoj v okviru člena 106(2) PDEU ne uporablja, pa tudi ta določba napeljuje na obveznosti preglednosti v zvezi z ravnjo in izračunom nadomestila za SSGP. Kot je razvidno iz točke 57 sodbe z dne 11. aprila 1989, Saeed Flugreisen in Silver Line Reisebüro (66/86, EU:C:1989:140), „če ni dejanske preglednosti strukture tarif, je težko – ali celo nemogoče – oceniti vpliv naloge splošnega pomena na uporabo pravil o konkurenci na področju tarif“. Glej po analogiji Odločbo 2005/842, ki v členu 4, točka (d), določa pravila preglednosti, kar zadeva „parametre za izračun, nadzor in pregled nadomestila“. Glej tudi člen 4, točka (d), Sklepa 2012/21.

95 Čeprav so štirje pogoji iz sodbe Altmark ločeni drug od drugega in ima vsak od njih svoj namen, menim, da upoštevanje prvega pogoja iz te sodbe pogojuje upoštevanje preostalih, ki se nanašajo na nadomestilo. Menim, da sta vprašanji ravni in izračuna nadomestila tesno povezani s področjem uporabe obveznosti javnih služb, naloženih podjetjem, upravičenim do subvencij.

Uporaba v obravnavanih pritožbah

Združene zadeve od C-66/16 P do C-69/16 P

119. Uvodoma v nasprotju s trditvijo družbe SES Astra menim, da prvi del edinega pritožbenega razloga ni nedopusten. [96]

120. S prvim delom edinega pritožbenega razloga pritožnice namreč Splošnemu sodišču očitajo, da je napačno uporabilo sodno prakso Sodišča in Splošnega sodišča, v skladu s katero lahko Komisija podvomi o načinu, kako je država članica opredelila SSGP, samo v primeru očitne napake. V nasprotju s trditvijo družbe SES Astra [97] menim, da pritožnice s tem ne izpodbijajo presoje dejstev, ki jo je opravilo Splošno sodišče, ampak Sodišču predlagajo, naj opravi nadzor nad tem, ali je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, [98] ker je pojasnilo obveznosti, naložene s prvim pogojem iz sodbe Altmark. [99] Sodišče lahko v okviru pritožbe opravi nadzor nad takim pravnim vprašanjem.

121. Z vsebinskega vidika v nasprotju s trditvami pritožnic [100] menim, da Splošno sodišče pri preučitvi različnih aktov o opredelitvi in dodelitvi naloge SSGP ni prestopilo meje očitne napake. Kot je namreč razvidno iz točk od 113 do 115 teh sklepnih predlogov, je treba obveznost, da se podjetje, upravičeno do javnih subvencij, z oblastvenim aktom dejansko pooblasti za opravljanje obveznosti javne službe, in to, da se te obveznosti jasno opredelijo, dosledno upoštevati. Izpolnitev teh minimalnih obveznosti ne spada na področje uporabe široke diskrecijske pravice držav članic za to, da storitve določijo za SSGP. Zgolj za to diskrecijsko pravico, ki se nanaša na navedeno določitev, velja, da jo lahko Komisija izpodbija le v primeru očitne napake. [101]

122. Tega, da ni sporno, da trg ni deloval in da je zadevna storitev z materialnega vidika dejavnost, ki jo je mogoče opredeliti kot SSGP, ni mogoče upoštevati. Te okoliščine je treba upoštevati pri analizi vprašanja, ali je mogoče storitev določiti za SSGP, kar spada na področje uporabe široke diskrecijske pravice držav članic, pri čemer je mogoče to analizo izpodbijati izključno v primeru očitne napake. Teh okoliščin pa ni mogoče upoštevati pri opredelitvi, ali je bilo podjetje, upravičeno do javnih subvencij, z javnim aktom dejansko pooblaščeno za opravljanje obveznosti javne službe in ali so bile te obveznosti jasno opredeljene.

123. Zato menim, da je treba prvi del edinega pritožbenega razloga v zadevah od C-66/16 P do C-69/16 P zavrniti kot neutemeljen.

96 Glej točki 41 in 42 teh sklepnih predlogov.

97 Glej točko 42 teh sklepnih predlogov.

98 V skladu s členom 256(1) PDEU in členom 58, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije je pritožba na Sodišče omejena na pravna vprašanja. Le Splošno sodišče je pristojno za ugotavljanje in presojo upoštevnih dejstev ter za presojo dokazov. Presoja dejstev in dokazov, razen v primeru njihovega izkrivljanja, torej ni pravno vprašanje, ki je kot tako predmet nadzora Sodišča v okviru pritožbe. Glej sklep z dne 30. januarja 2014, Industrias Alen/The Clorox Company (C-422/12 P, EU:C:2014:57, točka 37).

99 Glej opombo 4 teh sklepnih predlogov.

100 Glej točki 36 in 37 teh sklepnih predlogov.

101 Glej točke od 100 do 106 teh sklepnih predlogov.

124. Z drugim delom edinega pritožbenega razloga pritožnice trdijo, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker je široko diskrecijsko pravico držav članic omejilo zgolj na opredelitev SSGP, medtem ko naj bi imele te široko diskrecijsko pravico tudi pri „zagotavljanju, naročanju in organiziranju“ teh storitev. Menijo, da diskrecijska pravica nujno zajema tudi izbiro konkretne tehnologije, saj naj ne bi bila ta izbira – v nasprotju s trditvami iz zadevnih sodb – [102] nič drugega kot način opravljanja teh storitev.

125. Podobno kot družba SES Astra menim, da ta del pritožbenega razloga razkriva napačno razumevanje zadevnih sodb. [103]

126. Splošno sodišče namreč ni izpodbijalo široke diskrecijske pravice, ki jo imajo države članice [104] pri „zagotavljanju, naročanju in organiziranju“ SSGP, pri čemer izberejo točno določeno tehnologijo, temveč je zgolj ugotovilo, da pritožnice niso izpolnile prvega pogoja iz sodbe Altmark, saj je – potem ko je ocenilo špansko nacionalno in regionalno zakonodajo – menilo, da Kraljevina Španija storitve upravljanja prizemnega omrežja ni v skladu s tem pogojem jasno in natančno opredelila kot javno storitev. Dodajam, da je Splošno sodišče ugotovilo, [105] da „tožeč[e] strank[e] nikoli nis[o] mogl[e] določiti, katere obveznosti javne službe se naložijo upravljavcem omrežij DPT, bodisi s španskim zakonom bodisi s pogodbami o upravljanju, poleg tega pa o tem nis[o] predložil[e] dokaza“. [106]

127. Poleg tega v zvezi s sodbami z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (T-462/13, EU:T:2015:902); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Cataluña in CTTI/Komisija (T-465/13, neobjavljena, EU:T:2015:900), in z dne 26. novembra 2015, Abertis Telecom in Retevisión I/Komisija (T-541/13, neobjavljena, EU:T:2015:898), ugotavljam, da je Splošno sodišče sicer res menilo, da bi morali španski organi pri opredelitvi storitve upravljanja omrežja DPT za SSGP upoštevati načelo enakega obravnavanja [107] in torej ne bi smeli diskriminirati preostalih platform v primerjavi s prizemno, vendar iz teh sodb hkrati jasno izhaja, da po mnenju Splošnega sodišča „upoštevanje načela tehnološke nevtralnosti ne pomeni, da je opredelitev določene platforme za upravljanje radiodifuzijskega omrežja v vseh primerih očitno napačna“. [108] Splošno sodišče je tako Komisiji očitalo, da ni preučila, ali je bila v obravnavani zadevi izbira določene platforme objektivno utemeljena, in pri tem upoštevala široko diskrecijsko pravico španskih organov pri opredelitvi, kaj obravnavajo kot SSGP. Iz tega je razvidno, da je Splošno sodišče priznalo, da imajo države članice široko diskrecijsko pravico pri „zagotavljanju, naročanju in organiziranju“ SSGP.

128. Torej je treba drugi del edinega pritožbenega razloga v zadevah od C-66/16 P do C-69/16 P zavrniti kot neutemeljen.

102
Sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (T-462/13, EU:T:2015:902, točka 59); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Cataluña in CTTI/Komisija (T-465/13, neobjavljena, EU:T:2015:900, točka 59); z dne 26. novembra 2015, Navarra de Servicios y Tecnologías/Komisija (T-487/13, neobjavljena, EU:T:2015:899, točke od 89 do 119), in z dne 26. novembra 2015, Abertis Telecom in Retevisión I/Komisija (T-541/13, neobjavljena, EU:T:2015:898, točka 88).

103
Glej točko 50 teh sklepnih predlogov.

104
V obravnavani zadevi Kraljevina Španija.

105
Po preučitvi upoštevne španske zakonodaje.

106
Sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (T-462/13, EU:T:2015:902, točka 72); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Cataluña in CTTI/Komisija (T-465/13, neobjavljena, EU:T:2015:900, točka 73); z dne 26. novembra 2015, Navarra de Servicios y Tecnologías/Komisija (T-487/13, neobjavljena, EU:T:2015:899, točka 115), in z dne 26. novembra 2015, Abertis Telecom in Retevisión I/Komisija (T-541/13, neobjavljena, EU:T:2015:898, točka 103).

107
Zlasti z uporabo načela tehnološke nevtralnosti, kar zadeva storitev upravljanja omrežij.

108
Sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (T-462/13, EU:T:2015:902, točka 78); z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Cataluña in CTTI/Komisija (T-465/13, neobjavljena, EU:T:2015:900, točka 79), in z dne 26. novembra 2015, Abertis Telecom in Retevisión I/Komisija (T-541/13, neobjavljena, EU:T:2015:898, točka 106).

Zadeva C-70/16 P

129. Kar zadeva prvi del četrtega pritožbenega razloga, pritožnici menita, da Splošno sodišče ni upoštevalo diskrecijske pravice, ki jo imajo države članice pri opredelitvi SSGP.[109]

130. Ugotavljam, da pritožnici sicer ne izpodbijata neposredno ugotovitve Splošnega sodišča iz točke 110 sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Galicia in Retegal/Komisija (T-463/13 in T-464/13, neobjavljena, EU:T:2015:901), trdita pa, da dvanajsta dodatna določba kraljeve uredbe 944/2005 in sporazumi o sodelovanju med upravami vsebujejo jasno opredelitev zadevne javne storitve, to je razširjanja storitve digitalne prizemne televizije, in da je s temi uradnimi akti ta storitev dodeljena občinam v partnerstvu z avtonomno skupnostjo.[110]

131. Menim, da je treba to trditev, ki se nanaša na presojo dejstev, ki jo je opravilo Splošno sodišče v zvezi z upoštevnim nacionalnim pravom, zavreči kot nedopustno, saj se ne zatrjuje izkrivljanje tega prava.[111]

132. V zvezi s tem je treba spomniti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča, če je Splošno sodišče ugotovilo ali presodilo dejstva, Sodišče pristojno le za to, da na podlagi člena 256 PDEU opravi nadzor nad pravno opredelitvijo teh dejstev in iz njih izpeljanih pravnih posledic. Presoja dejstev torej, razen pri izkrivljanju dokazov, predloženih Splošnemu sodišču, ni pravno vprašanje, ki bi bilo predmet nadzora Sodišča. Sodišče je tako glede preizkusa presoje Splošnega sodišča v zvezi z nacionalnim pravom v okviru pritožbe pristojno le za to, da preveri, ali je prišlo do izkrivljanja tega prava.[112]

133. Zato menim, da je treba prvi del četrtega pritožbenega razloga iz zadeve C-70/16 P delno zavreči kot nedopusten.

134. Poleg tega iz točke 95 sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Galicia in Retegal/Komisija (T-463/13 in T-464/13, neobjavljena, EU:T:2015:901), jasno izhaja, da imajo po mnenju Splošnega sodišča „države članice široko diskrecijsko pravico pri opredelitvi tega, kaj štejejo za SSGP, in zato lahko Komisija njihovo opredelitev izpodbija le v primeru očitne napake“.

135. Vendar je Splošno sodišče menilo, da „določena minimalna merila, zlasti glede obstoja oblastvenega akta, s katerim je zadevnemu gospodarskemu subjektu podeljena naloga SSGP“,[113] niso bila izpolnjena.

136. V točki 110 sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Galicia in Retegal/Komisija (T-463/13 in T-464/13, neobjavljena, EU:T:2015:901), je Splošno sodišče ugotovilo, da „tožeči stranki nikoli nista mogli določiti, katere obveznosti javne službe se naložijo upravljavcem omrežij DPT, bodisi s španskim zakonom bodisi s pogodbami o upravljanju, poleg tega pa o tem nista predložili dokaza“.

109
Glej točke od 52 do 56 teh sklepnih predlogov.

110
Glej točki 53 in 54 teh sklepnih predlogov.

111
Sodba z dne 3. aprila 2014, Francija/Komisija (C-559/12 P, EU:C:2014:217, točka 79 in navedena sodna praksa).

112
Sodba z dne 10. novembra 2016, DTS Distribuidora de Televisión Digital/Komisija (C-449/14 P, EU:C:2016:848, točki 43 in 44 ter navedena sodna praksa).

113
Glej sodbo z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Galicia in Retegal/Komisija (T-463/13 in T-464/13, neobjavljena, EU:T:2015:901, točka 97).

137. Zato je Splošno sodišče odločilo, da tožeči stranki nista dokazali, da je Komisija napačno menila, da ni izpolnjeno prvo merilo iz sodbe Altmark, ker storitev upravljanja prizemnega omrežja ni bila jasno opredeljena kot javna storitev. [114]

138. Iz tega izhaja, da Splošno sodišče v nasprotju s trditvami pritožnic ni „že načelno izključilo možnosti, da bi bilo upravljanje prizemnega omrežja digitalne televizije [lahko] opredeljeno kot javna storitev“. [115]

139. Menim torej, da je treba tudi prvi del četrtega pritožbenega razloga zavrniti kot neutemeljen. Kar zadeva drugi del četrtega pritožbenega razloga, pritožnici menita, da je Splošno sodišče v točki 112 sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Galicia in Retegal/Komisija (T-463/13 in T-464/13, neobjavljena, EU:T:2015:901), napačno uporabilo pravo, ker ni upoštevalo tega, da diskrecijska pravica držav članic zajema ne le vzpostavitev, ampak tudi zagotavljanje in organizacijo SSGP. Pritožnici menita, da je zagotavljanje podporne storitve za DPT prek prizemne platforme zgolj način organizacije zagotavljanja storitve, ki je v pristojnosti države članice. [116]

140. Iz povezanih določb člena 127(1) in člena 190(1) Poslovnika Sodišča izhaja, da navajanje novih razlogov v fazi pritožbe ni dovoljeno. Namen teh določb je namreč v skladu z določbami člena 170(1) navedenega poslovnika preprečiti, da pritožba ne spremeni predmeta spora pred Splošnim sodiščem. [117]

141. Menim, da je z drugim delom četrtega razloga iz te pritožbe Sodišču v odločanje predložen spor, katerega predmet je širši od tistega, o katerem je odločalo Splošno sodišče.

142. Splošno sodišče je namreč v točki 112 sodbe z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Galicia in Retegal/Komisija (T-463/13 in T-464/13, neobjavljena, EU:T:2015:901), ugotovilo, da tožeči stranki *nista izpodbijali presoje Komisije iz točke 121 obrazložitve spornega sklepa*, v skladu s katero naj bi to, da so španski organi upravljanje določene podporne platforme – v obravnavani zadevi prizemne platforme – opredelili kot javno storitev, pomenilo očitno napako, saj naj v primeru več platform prenosa ene od njih ne bi bilo mogoče šteti za temeljno platformo za prenos radiodifuzijskih signalov.

143. Zato menim, je treba drugi del četrtega pritožbenega razloga zavreči kot nedopusten.

114
Glej sodbo z dne 26. novembra 2015, Comunidad Autónoma de Galicia in Retegal/Komisija (T-463/13 in T-464/13, neobjavljena, EU:T:2015:901, točka 99).

115
Glej točko 53 teh sklepnih predlogov.

116
Glej točko 64 teh sklepnih predlogov.

117
Glej v tem smislu sodbo z dne 20. maja 2010, Gogos/Komisija (C-583/08 P, EU:C:2010:287, točki 23 in 24).

Zadeva C-81/16 P

144. Kar zadeva prvi del prvega pritožbenega razloga Kraljevine Španije in zlasti utemeljitev te države, da je analiza pravnega okvira, ki jo je opravilo Splošno sodišče, očitno napačna [118] ter da akti nacionalnega prava in pogodbe, ki so jih sklenili španski organi, ne vsebujejo zgolj opredelitve SSGP in določb o naročanju teh storitev pri nekaterih operaterjih, ampak je v njih tudi izrecno napoteno na prizemno tehnologijo, [119] menim, da je treba to utemeljitev, s katero se izpodbija presoja Splošnega sodišča v zvezi z upoštevnim nacionalnim pravom in pogodbami, ki so jih sklenili španski organi, zavreči kot nedopustno, saj se ne zatrjuje nikakršno izkrivljanje tega prava. [120]

145. Zato menim, da je treba prvi del prvega pritožbenega razloga zavreči kot nedopusten.

146. Z vsebinskega vidika menim, da prvi del prvega pritožbenega razloga Kraljevine Španije razkriva napačno razumevanje sodbe z dne 26. novembra 2015, Španija/Komisija (T-461/13, EU:T:2015:891).

147. V nasprotju s trditvami Kraljevine Španije [121] Splošno sodišče ni menilo, da poleg pravnega okvira ni treba upoštevati vseh aktov španskih organov, na podlagi katerih so bili zadevni operaterji pooblaščeni za opravljanje obveznosti javne službe.

148. Iz točke 69 in naslednjih sodbe z dne 26. novembra 2015, Španija/Komisija (T-461/13, EU:T:2015:891), jasno izhaja, da je Splošno sodišče preučilo akte španskih organov, s katerimi naj bi bili zadevni operaterji po trditvah Kraljevine Španije pooblaščeni za opravljanje obveznosti javne službe.

149. Splošno sodišče je namreč v točki 70 zadevne sodbe preučilo nacionalni načrt prehoda na DPT, ki ga je 7. septembra 2007 sprejel španski svet ministrov, in ugotovilo, da ni bil s tem programom nobeden od operaterjev pooblaščen za opravljanje obveznosti javne službe.

150. Splošno sodišče je v točki 71 te sodbe potrdilo, da se lahko v skladu s sodno prakso za pooblastilo, s katerim se dodeli naloga opravljanja javne storitve, uporabijo sporazumi, če jih sklene organ javne oblasti in so zavezujoči, in to še toliko bolj, če se s takimi akti konkretno določijo obveznosti, naložene z zakonodajo. Vendar po navedbah Splošnega sodišča Kraljevina Španija ni predložila nobene pogodbe, s katero bi bilo mogoče podkrepiti njeno trditev, da so bili zadevni operaterji pooblaščeni za opravljanje obveznosti javne službe. Poleg tega Splošno sodišče meni, da zgolj zaradi dejstva, da je storitev predmet javne pogodbe, ta storitev še ne pridobi samodejno in brez natančne opredelitve zadevnih organov statusa SSGP v smislu sodbe Altmark.

151. Poleg tega je Splošno sodišče v točki 72 zadevne sodbe preučilo medinstitucionalne konvencije, sklenjene med baskovsko vlado, EUDEL in tremi regionalnimi baskovskimi sveti. Menilo je, da upravljanje prizemnega omrežja tudi v teh konvencijah ni opredeljeno kot javna služba.

152. Poleg tega je Splošno sodišče v točki 73 zadevne sodbe ugotovilo, da španski organi nikoli niso uspeli določiti, katere obveznosti javne službe naj bi se naložile upravljavcem omrežij DPT, bodisi s španskim zakonom bodisi s pogodbami o upravljanju, in še manj predložiti dokaz o tej določitvi.

118
Glej točko 72 teh sklepnih predlogov.

119
Glej točko 73 teh sklepnih predlogov.

120
Sodbi z dne 3. aprila 2014, Francija/Komisija (C-559/12 P, EU:C:2014:217, točka 79 in navedena sodna praksa), in z dne 29. novembra 2012, Združeno kraljestvo/Komisija (C-416/11 P, neobjavljena, EU:C:2012:761, točka 38 in navedena sodna praksa).

121
Glej točko 71 teh sklepnih predlogov.

153. Enako kot Komisija menim tudi, da Splošno sodišče ni storilo napake s tem, da je ugotovilo, da Kraljevina Španija ni dokazala, da je Komisija v točkah od 119 do 122 in 172 obrazložitve spornega sklepa napačno ugotovila, da uvedba, vzdrževanje in upravljanje omrežja DPT na območju II niso bili natančno opredeljeni kot javna storitev v smislu prvega pogoja sodbe Altmark.

154. V zvezi s tem se ne gre za široko diskrecijsko pravico, ki jo imajo države članice za opredelitev svojih SSGP zaradi neobstoja usklajenih predpisov Unije na tem področju, ampak za obveznost v skladu s prvim pogojem iz sodbe Altmark in besedilom člena 106(2) PDEU, da je bilo podjetje, upravičeno do javnih subvencij, dejansko pooblaščeno za opravljanje obveznosti javne službe in da so bile te obveznosti jasno opredeljene.

155. Opozarjam, da je Splošno sodišče v točki 67 sodbe z dne 26. novembra 2015, Španija/Komisija (T-461/13, EU:T:2015:891), ugotovilo, da je španska država sicer res vse telekomunikacijske storitve, vključno z radiotelevizijskimi omrežji, opredelila kot storitev splošnega pomena, vendar iz zadevnih zakonov ne izhaja, da imajo vse telekomunikacijske storitve v Španiji status SSGP. V zvezi s tem Splošno sodišče navaja, da člen 2(1) splošnega zakona 32/2003 o telekomunikacijah z dne z dne 3. novembra 2003 izrecno določa, da se storitve splošnega pomena v smislu tega zakona zagotavljajo na podlagi *pravil o svobodni konkurenci*, medtem ko opredelitev storitve kot SSGP v smislu sodbe Altmark zahteva, da je odgovornost za njeno opravljanje dodeljena določenim podjetjem. Poleg tega je Splošno sodišče v točki 68 zadevne sodbe menilo, da so nacionalne določbe *tehnološko nevtralne* in da telekomunikacije pomenijo prenos signalov prek katerega koli telekomunikacijskega omrežja, ne pa le prek prizemnega omrežja, čemur Kraljevina Španija ni oporekala, zato ni mogoče skleniti, da je Komisija napačno menila, da upravljanje prizemnega omrežja ni opredeljeno kot javna služba v smislu sodbe Altmark.

156. Glede na dvoumne in protislovne elemente zadevnih nacionalnih določb, katerih bistva Kraljevina Španija ne izpodbija, Splošno sodišče ni napačno uporabilo prava s tem, da je odločilo, da Komisija ni napačno menila, da s temi nacionalnimi določbami storitev upravljanja prizemnega omrežja ni jasno opredeljena kot javna storitev.

157. Nazadnje, ne strinjam se s trditvijo Kraljevine Španije, da Splošno sodišče ni moglo ugotoviti, da nobena druga avtonomna skupnost razen Baskije ni dokazala, da ima upravljanje prizemnega omrežja status SSGP, saj je Komisija za presojo združljivosti pomoči preučila vzorec 82 javnih razpisov. [122]

158. Iz točke 77 sodbe z dne 26. novembra 2015, Španija/Komisija (T-461/13, EU:T:2015:891), izhaja, da je Splošno sodišče menilo, da se mora vsaka avtonomna skupnost sklicevati na neobstoj državne pomoči v skladu s sodbo Altmark in da so navedeni organi kot najboljši in edini primer navedli primer avtonomne skupnosti Baskije.

159. Menim, da to, da je Komisija za presojo združljivosti zadevne pomoči preučila vzorec 82 javnih razpisov, ne pomeni, da je katera od drugih avtonomnih skupnosti razen Baskije dokazala, da ima upravljanje prizemnega omrežja status SSGP, niti da se je na to sklicevala.

160. V zvezi s tem je treba opozoriti, da je Splošno sodišče v točki 71 zadevne sodbe potrdilo, da je lahko pooblastilo za nalogo opravljanja javne storitve v nekaterih okoliščinah dano tudi v okviru sporazumov. Vendar je hkrati menilo, da Kraljevina Španija ni dokazala, da je bilo pooblastilo za nalogo opravljanja javne storitve podeljeno z javnimi pogodbami, ki bi jih sklenili javna uprava in zadevni operaterji. K temu je pravilno dodalo, da zgolj zaradi dejstva, da je storitev predmet javne pogodbe, ta storitev ne pridobi samodejno in brez natančne opredelitve zadevnih organov statusa SSGP v smislu sodbe Altmark.

122
Glej točko 75 teh sklepnih predlogov.

161. Zato menim, da prvi del prvega pritožbenega razloga Kraljevine Španije ni utemeljen.

162. Glede na navedeno bi bilo torej treba prvi del prvega pritožbenega razloga Kraljevine Španije zavrniti kot nedopusten in neutemeljen.

Predlog

163. Glede na navedeno Sodišču predlagam, naj:

– v združenih zadevah Comunidad Autónoma del País Vasco in Itelazpi/Komisija (C-66/16 P), Comunidad Autónoma de Cataluña in CTTI/Komisija (C-67/16 P), Navarra de Servicios y Tecnologías/Komisija (C-68/16 P) ter Cellnex Telecom in Retevisión/Komisija (C-69/16 P) prvi in drugi del edinega pritožbenega razloga zavrne kot neutemeljena;

– v zadevi Comunidad Autónoma de Galicia in Redes de Telecomunicación Galegas/Komisija (C-70/16 P) prvi del četrtega pritožbenega razloga delno zavrže kot nedopusten in delno zavrne kot neutemeljen, drugi del četrtega pritožbenega razloga pa zavrže kot nedopusten ter

– v zadevi Španija/Komisija (C-81/16 P) prvi del prvega pritožbenega razloga zavrne kot nedopusten in neutemeljen.